

The background image shows a lush wetland area with tall green reeds and several pink flowers with white centers. In the distance, a line of trees separates the wetland from a city skyline featuring several multi-story apartment buildings with red, orange, and grey facades under a clear blue sky.

Miljöbokslut 2019

Uppföljning av miljöprogrammet

Huddinge

uppföljning av miljöprogrammet

Huddinge kommun

Omslagsbild: Flemingsbergsviken. Foto: Richard Vestin

ISBN 91-85565-02-4

www.huddinge.se

Det är de små stegen som ger resultat

Ett stort tack till alla medarbetare som har tagit många och små steg i sina verksamheter för att skapa de resultat som vi kan läsa om här. Det är min förhoppning att vi tillsammans, på varje arbetsplats, fortsätter att utveckla smarta lösningar och att vi lyckas att motivera de medarbetare som vill pröva nya metoder. Nya innovationer och digitalisering kan göra stor miljönytta om vi ger dem chansen. Det är de små stegen som kommer att vara viktiga i den gröna omställningen genom att ändra våra livsstilar. Och i denna förändring behövs människor som engagerar och som vill framåt, men som också har tillgång till relevant kunskap. Miljöbokslutet bidrar med det senare.

Detta är tredje året som kommunen gör en samlad uppföljning av miljöprogrammet och denna gång redovisar miljöbokslutet enbart de mål där vi har uppdaterade uppgifter. Totalt sett finns en god måluppfyllelse för 46 av de 89 målen, jämfört med 44 år 2018, och jag vill här kort lyfta upp några.

Klimatpåverkan från transporter (mål 1) som andel av de totala växthusgasutsläppen fortsätter att minska i Huddinge kommun, vilket är glädjande och viktigt med tanke på vår tillväxt och att vår närhet till Stockholm ger oss relativt goda möjligheter att välja hållbara alternativ. Även energianvändningen i kommunala lokaler (mål 11) minskade under 2019, och denna gång tämligen kraftigt ner till 162 kWh/m². En tydlig politisk prioritering under flera år i Mål och budget har därmed gett resultat och visar att våra kommunala bolags enträgna arbete med att effektivisera energianvändningen fungerar – de små stegen i varje enskilt projekt ger tillsammans tydliga resultat.

Vatten är det enda målområdet som inte har en godtagbar måluppfyllelse som helhet. Det bör mana oss till att jobba ännu hårdare med att få våra sjöar badbara och att få Östersjön att må bättre. Under 2019 har vi börjat använda fosforfällning som en ny metod för att hantera övergödningen. Värt att nämna – även i år – är det fina arbetet med att återskapa våtmarker (mål 26), som också har visat sig ha en positiv effekt på klimatpåverkan.

En annan stor utmaning är **den biologiska mångfalden**. Som landets bästa naturvårdskommun ska vi förstås sträcka på oss, jag menar hur många kommuner har kunskap för att arrangera en *Bat tour* för att engagera kring biologisk mångfald? Fladdermössen blir därför ett återkommande tema under 2020, och det är kanske ett litet men också viktigt steg för att engagera nya målgrupper. Annat att vara stolt över är de hävdade ängsmarkerna (mål 32), som ligger på omkring 30 hektar, och naturguidningarna (mål 85). Dessutom ökar antalet besökare i naturen (mål 29).

Inom **samhällsplaneringen** har kommunen börjat att använda så kallade hållbarhetsprogram som ett system i de stora samhällsbyggnadsprojekten. Det är ett nytt verktyg som kan tydliggöra den ekologiska hållbarheten till exempel när det gäller livscykelperspektivet (mål 39) och att använda dagvattnet som en resurs (mål 46). Jag ser fram emot det fortsatta arbetet med detta.

I detta miljöbokslut står den ekologiska hållbarheten i fokus. Min förhoppning är att du som läser detta också bidrar i din egen vardag till att Huddinge blir ett hållbart samhälle där hänsyn tas till de ekologiska förutsättningarna i varje steg vi tar. Och du! Glöm inte att information alltid finns till hands på webbplatsen [miljobarometern](#).

Christian Ottosson (C)

Kommunalråd med ansvar för miljö och klimat

Innehållsförteckning

<i>Innehållsförteckning</i>	<i>4</i>
<i>Teckenförklaring</i>	<i>6</i>
<i>Klimat och luft</i>	<i>7</i>
<i>Vatten</i>	<i>13</i>
<i>Biologisk mångfald och friluftsliv</i>	<i>18</i>
<i>Markanvändning och samhällsplanering</i>	<i>24</i>
<i>Gifter i miljön</i>	<i>33</i>
<i>Informera och engagera</i>	<i>43</i>

Sammanfattning

Klimat- och stadsmiljönämndens uppföljning av miljöprogrammet för 2019 visar att 2 mål har mycket god måluppfyllelse, 44 mål har god måluppfyllelse, 14 mål har godtagbar måluppfyllelse, 20 mål har ej godtagbar måluppfyllelse och 9 mål är svårbedömda. Temaområdena har även bedömts i sin helhet. Området Klimat och luft har godtagbar måluppfyllelse, Vatten ej godtagbar måluppfyllelse, Biologisk mångfald och friluftsliv god måluppfyllelse, Markanvändning och samhällsplanering godtagbar måluppfyllelse, Gifter i miljön godtagbar måluppfyllelse samt Informera och engagera godtagbar måluppfyllelse. Måluppfyllelsen är baserad även på mål som inte har uppdaterade siffror för 2019.

Inom temaområdet Klimat och luft är utvecklingen positiv för till exempel minskade växthusgasutsläpp (enligt produktionsperspektivet) och förnyelsebara och återvunna energikällor i fjärrvärmeproduktionen. Kommunen kan vara stolt över att de samordnade varutransporterna gett så goda resultat gällande minskade utsläpp. För att klara målen inom temaområdet behöver kommunen lägga mera fokus på att minska växthusgasutsläppen ur ett konsumtionsperspektiv, samt minska koldioxidutsläppen från kommunens tjänsteresande.

Inom temaområdet Vatten är utvecklingen positiv för till exempel minskat näringsläckage från jordbruket, återskapande av våtmarker och att återskapa vattenmiljöer. För sjöar och vattendrag ska miljö kvalitetsnormer och god vattenstatus uppnås senast 2021 eller 2027. Risken är stor att detta inte kommer att nås.

Inom temaområdet Biologisk mångfald och friluftsliv är utvecklingen mycket positiv då Huddinge kommun återigen utsågs till bästa frilufts kommun i Stockholms län 2019, enligt Naturvårdsverkets årliga undersökning. Trenden ser positiv ut för ängsmarker, våtmarksbetesmarker och eklandskap.

Inom temaområdet Markanvändning och samhällsplanering är utvecklingen till viss del positiv för dagvattenfrågorna men stora utmaningar finns framöver vad gäller att inga vatten får försämrats som konsekvens av nybyggnation. Stort fokus och resurser behöver läggas på att planera och bygga hållbart och utifrån ett livscykelperspektiv. En positiv trend under 2019 är att antalet cykeltrafikanter och kollektivtrafikresenärer ökar.

Inom temaområdet Gifter i miljön är utvecklingen positiv för till exempel fastighetsnära insamling av avfall i flerbostadshus samt möjlighet att sortera ut sitt matavfall. Stora utmaningar kvarstår dock gällande fastighetsnära insamling av avfall i enbostadshus, samt gällande källsortering i de kommunala verksamheterna. Andelen ekologisk mat i de kommunala verksamheterna fortsätter att minska. Arbetet måste intensifieras för att nå målen. En positiv trend är att halten av tungmetaller i avloppsslam har minskat till de lägsta nivåerna någonsin under 2019.

Inom temaområdet Informera och engagera är utvecklingen positiv för till exempel miljö- och naturinformation till invånarna, samt energi- och klimatrådgivning. Huddinges ekologiska fotavtryck har minskat lite grann mellan 2004 och 2015 men det är långt kvar till måluppfyllelse. Utbildning i kommunens interna miljöarbete bör vara ett krav i introduktionen för nyanställda chefer och

kompetenshöjande insatser gällande grundläggande miljökunskaper behöver genomföras för alla kommunens anställda. Antal miljöcertifierade skolor och förskolor har under 2019 minskat.

Teckenförklaring

Bedömningen av måluppfyllelsen görs utifrån de målar som målen har och hur trenderna för de mått som är kopplade till respektive mål ser ut. De svårbedömda målen har inga mått kopplade till sig eller så har det i år av olika anledningar inte gått att få fram siffror till måtten. Detta har då gjort det svårt att bedöma måluppfyllelsen för dessa mål.

😊 Mycket god måluppfyllelse.

😊 God måluppfyllelse.

😐 Godtagbar måluppfyllelse.

😞 Ej godtagbar måluppfyllelse.

❓ Svårbedömd måluppfyllelse.

(😞) Föregående års målbedömning, i de fall det skiljer sig

Miljöbokslutets material är hämtat ut Miljöbarometern, www.miljobarometern.huddinge.se.

😬 Klimat och luft

Mål 1

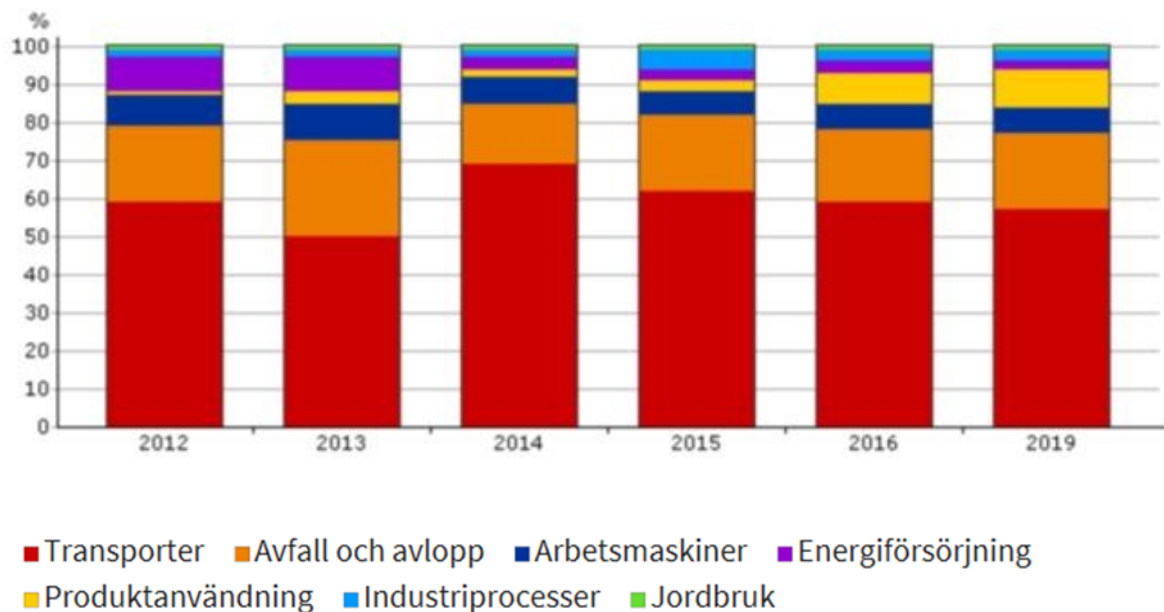
🌱 Växthusgasutsläppen ska minska

Växthusgasutsläppen ska minska till 1,0 ton/invånare senast 2030 och senast 2045 ska nettoutsläppen vara 0 ton/invånare.

Utsläppen mäts enligt produktionsperspektivet och avser sådant som förbränns/produceras inom kommunens gränser till exempel utsläpp från industrier och trafik. 1,0 ton motsvarar en minskning med 74 procent jämfört med 1990.

Med nettoutsläpp menas skillnaden mellan de utsläpp som görs inom ett område och det upptag av växthusgaser som görs av kolsänkor, främst skog och mark. I miljömålsberedningens betänkande "Ett samlat förslag till klimatpolitiskt ramverk" (SOU 2016:21) föreslås att Sverige inte ska ha några nettoutsläpp av växthusgaser till atmosfären senast 2045.

Mått: Växthusgasutsläpp per sektor

Datakälla: Nationella emissionsdatabasen

Mäts årligen.

Kommentar

Transportsektorn är den stora utmaningen inför framtiden. Den står för 57 procent av växthusgasutsläppen för 2019.

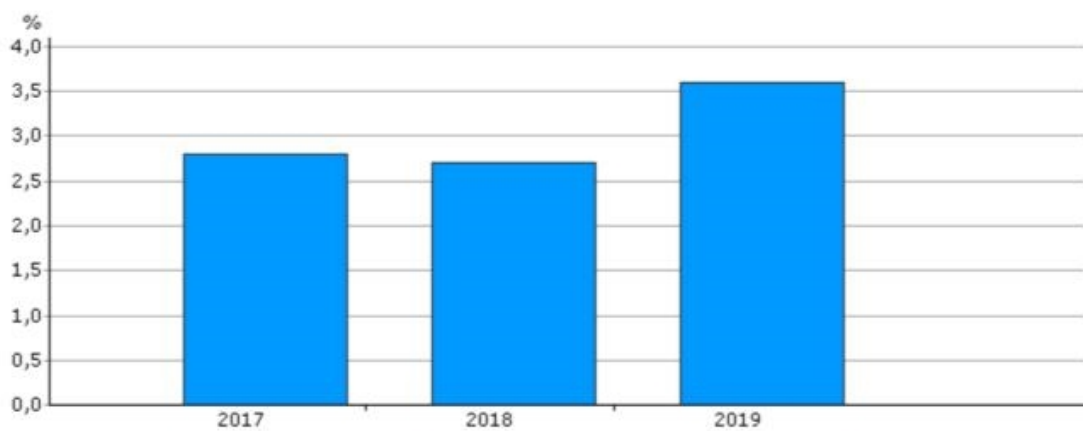

Mål 7

😊 Ökad lokal förnybar energiproduktion

Mängden framställd energi från förnybar energi från olika aktörer i kommunen ska öka jämfört med 2014.

Mått: Andel producerad energi från sol och vind i förhållande till total mängd använd energi i Huga bostäder och Huddinge samhällsfastigheters bestånd

Datakälla: Huga Bostäder och Huddinge Samhällsfastigheter

Mäts årligen.

Kommentar

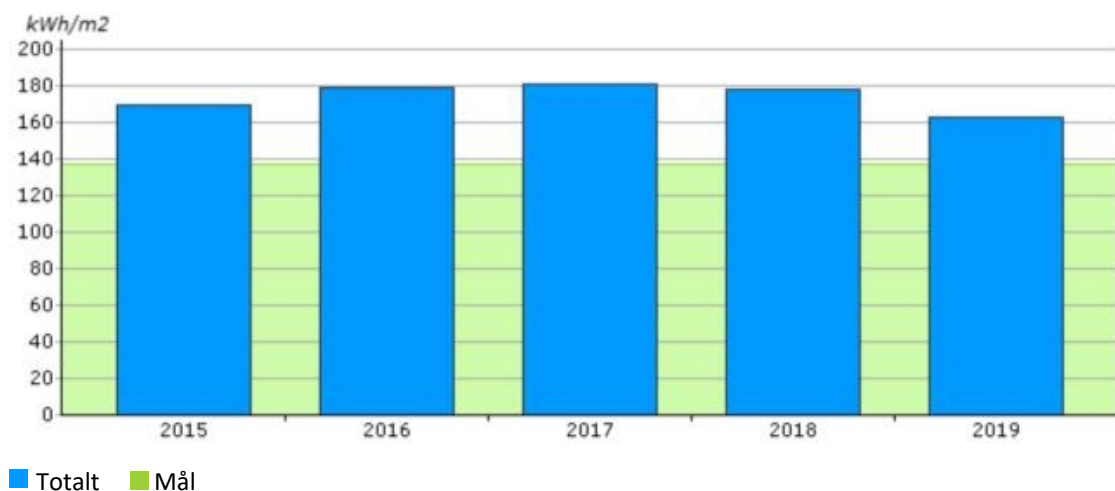
Nivån på den egenproducerade förnybara energin har ökat sedan 2018.

Mål 11

🧐 Energianvändning i kommunala lokaler och gatubelysning

Energianvändningen, inklusive verksamhetsel, i kommunala lokaler ska senast 2020 vara högst 137 kWh/m². Dessutom ska energianvändningen för gatubelysningen minska.

Mått: Energianvändning, inklusive verksamhetsel, i kommunala lokaler.

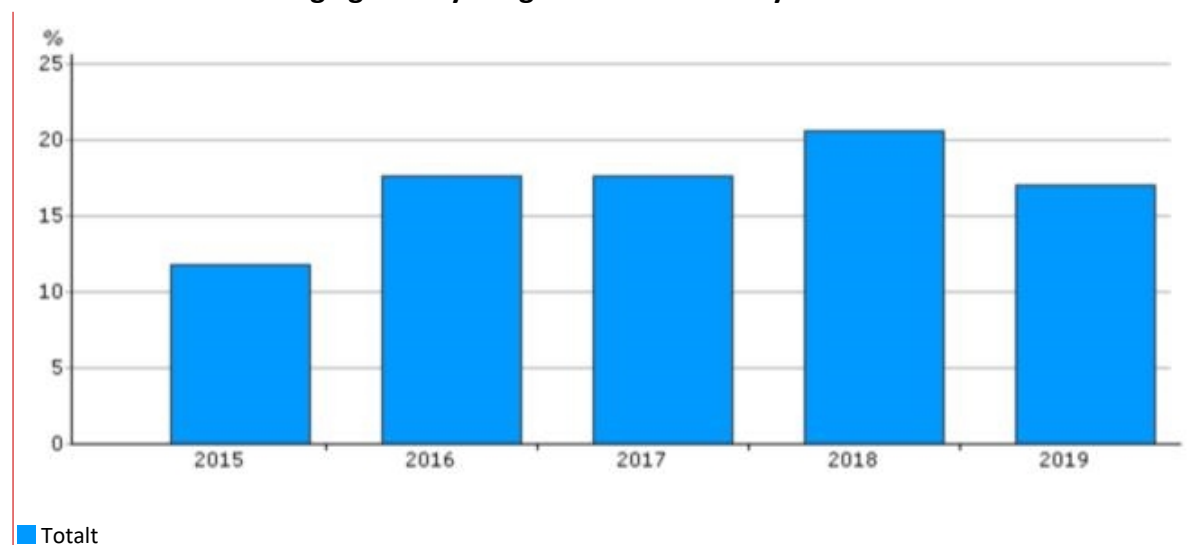
Datakälla: Huddinge Samhällsfastigheter AB

Mäts årligen.

Kommentar

Energianvändningen i kommunala lokaler har minskat jämfört med året innan. Utvecklingen går alltså åt rätt håll men det går långsamt.

Mått: Andel av befintliga gatubelysningsarmaturer som bytts ut till LED-armaturer.

Datakälla: Huddinge kommun

Kommentar

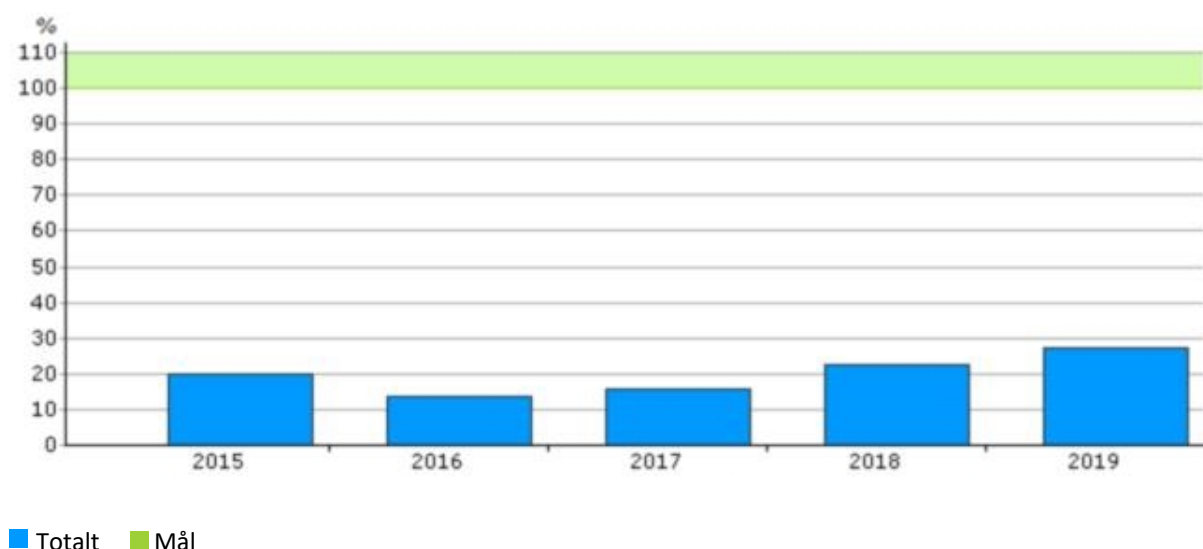
Måttet blir något missvisande eftersom det totala antalet belysningsarmaturer ökar varje år. Totalt finns det i Huddinge cirka 17 000 st gatubelysningsarmaturer. Av dessa har 3500 st bytts ut till LED-armaturer de senaste åren. En plan finns för att fortsätta omställning till LED. Alla nyinstallationer som görs är LED-armaturer, de flesta med nattsänkning för optimal energibesparing.

Mål 12

😊 Fossiloberoende fordonsflotta

Kommunens fordonsflotta ska vara fossiloberoende 2025.

Mått: Andel fordon med förnyelsebara drivmedel i kommunens fordonsflotta.

Datakälla: Huddinge kommun

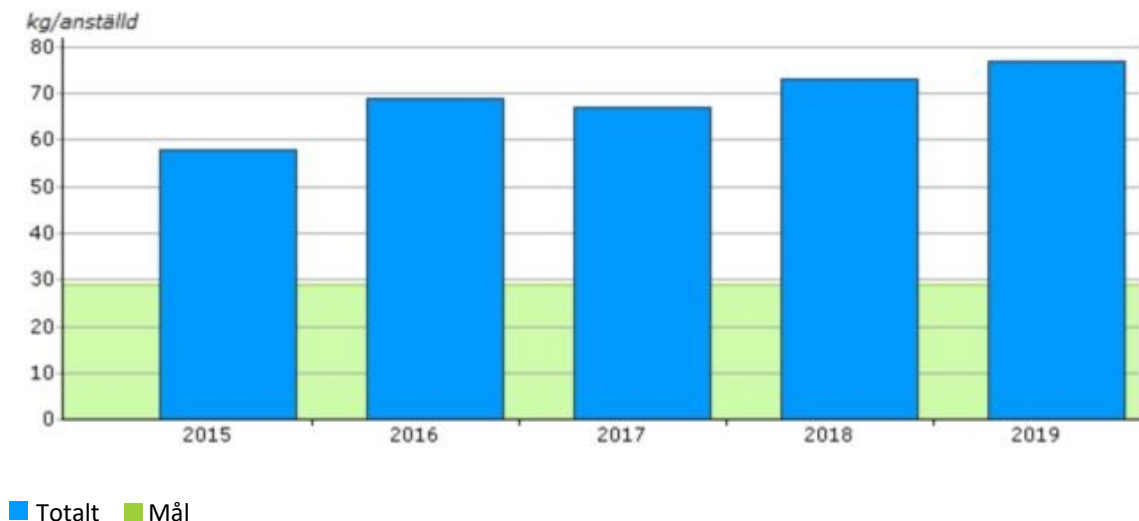
Kommentar

Andel fordon med förnyelsebara bränslen har ökat sedan 2018. Fortfarande är leasinghyran högre för gasdrivna fordon än för elhybrider, vilket gör att verksamheter tenderar att välja bilar som bara är delvis fossilfria. Enligt kommunens tidigare utfasningsplan ska samtliga nya fordon vara fossilbränslefria oavsett budgetläge. En utmaning är de arbetsfordon kommunen använder sig av, där krävs en större insats för att göra en omställning från diesel till HVO.

Mål 13

😞 Minskade koldioxidutsläpp från tjänsteresor

Koldioxidutsläppen från tjänsteresor med bil och flyg ska minska med 50 procent till 2021 jämfört med 2015.

Datakälla: Huddinge kommun, reseleverantörer, drivmedelsbolag

I koldioxidutsläppen från tjänsteresor i de kommunala verksamheterna ingår flygresor, resor med egen bil i tjänsten och resor i kommunens bilar. Detta anges i kilo per anställd varifrån en procentsats räknas ut.

Kommentar

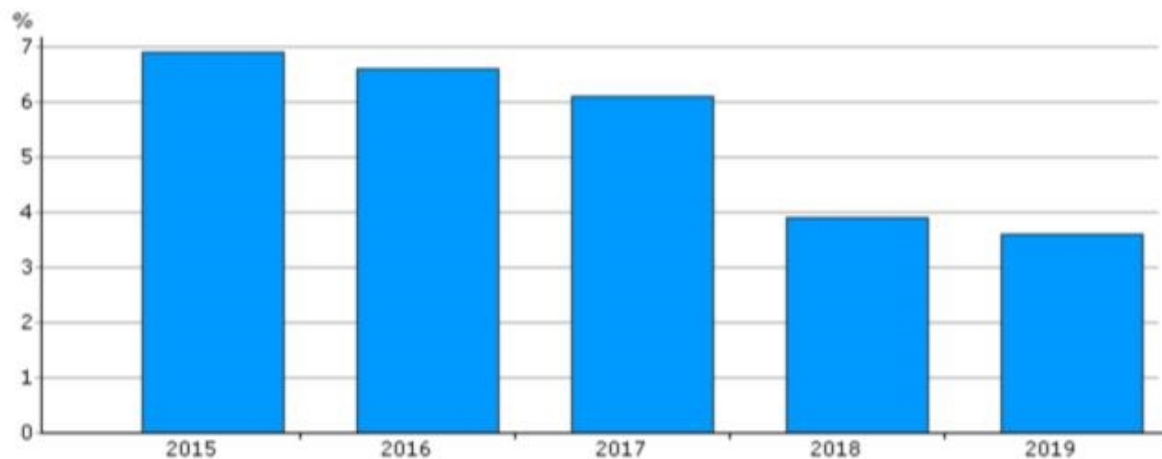
Utsläppen har 2019 ökat med 33 procent jämfört med när mätningarna startade 2015. Detta beror på en ökning av utsläppen från kommunens egna och leasade fordon, samt ett ökat antal tjänsteresor med flyg. Att kommunens tjänsteresor med flyg ökar är bekymmersamt. Bland resestatistiken finns både inrikesresor med flyg och långdistansresor till exempelvis New York och Tokyo. Inrikesresor kan ibland försvaras, exempelvis inom socialtjänsten där placeringar över kommungränserna kan skapa behov av mycket snabba förflyttningar. Däremot bör konferenser, studieresor med mera som innebär att transport med flyg är nödvändigt helt undvikas. Ett genomsnitt för nyckeltalet bland Sveriges Ekokommuner är 160 kg/årsarbetare 2017.

Mål 16

😊 Minskad mängd inköpt nöt- och fläskkött

Inköpt mängd kött och charkprodukter av nöt- och fläskkött ska minska till 2021 jämfört med 2016 i förhållande till den totala inköpsmängden livsmedel.

Mått: Andel inköpt mängd kött och charkprodukter av nöt- och fläskkött i förhållande till den totala inköpsmängden livsmedel.

Datakälla: Huddinge kommun

Mäts årligen.

Kommentar

Barn- och utbildningsförvaltningen gör ett viktigt arbete inom kost och matservering. Många förskolor och skolor serverar vegetariskt en dag i veckan. Utöver det serveras fisk en dag i veckan. På grundskolor och gymnasieskolor finns dessutom ofta ett vegetariskt alternativ.

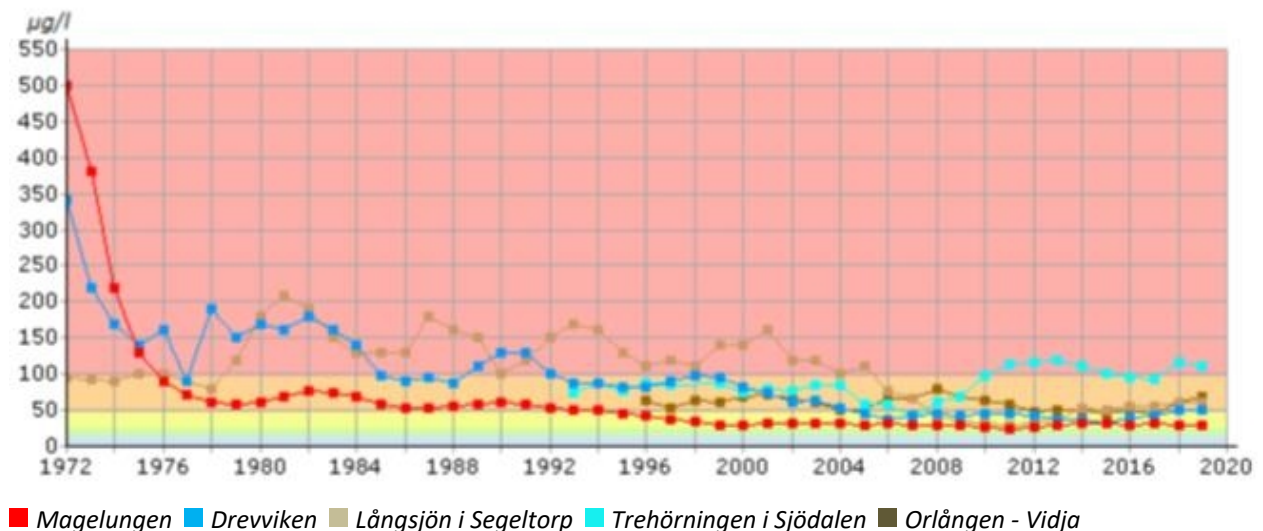
😞 Vatten

Mål 18

😞 Minskad näringstillförsel till sjöar och vattendrag

Näringstillförseln till sjöar och vattendrag ska minska. Fosforhalterna i Huddinges fem mest påverkade sjöar ska senast 2021 minska till: Långsjön (Segeltorp): ca 23 µg/l, Trehörningen (Sjödalen): ca 28 µg/l, Orlången: ca 23 µg/l, Magelungen: ca 22 µg/l, Drevviken: ca 18 µg/l

Mått: Fosforhalter i Orlången, Drevviken, Magelungen, Trehörningen (Sjödalen) och Långsjön (Segeltorp)

Datakälla: Huddinge kommun, Stockholm Vatten och Avfall

För att bedöma sjöars och vattendrags status används i första hand fosforhalten. Fosfor är ett näringsämne som avgör hur mycket växter som kan finnas i vattnet. För mycket fosfor i vattnet leder till övergödning och en ökad produktion av växtplankton och fintrådiga alger. Fosforhalterna presenteras som treårsmedelvärden.

Kommentar

Mål för fosfor för att kunna uppnå miljökvalitetsnormerna (MKN) är:

Långsjön: 23 µg/l år 2021

Orlången: 23 µg/l år 2021

Magelungen: 22 µg/l år 2021

Drevviken: 18 µg/l år 2021

Målet (för de som inte har MKN) är:

Trehörningen: 28 µg/l år 2021

Kommunen fortsätter att följa upp fosforhalten i Trehörningen, Orlången, Långsjön, Magelungen och Drevviken, då dessa är de av kommunens sjöar som är mest övergödda.

Trehörningen har flera år i rad haft mycket höga halter av fosfor. Tänkbara orsaker är ny bebyggelse, trasiga/läckande ledningsnät. I Långsjön ökade fosforhalten 2014 och har fortsatt lite uppåt. Troliga orsaker är bräddning av avloppsvatten från ledningsnätet eller felkopplingar. Undersökningar pågår för att reda ut detta. Det finns en inneboende tröghet i mark- och vattensystem som gör att det tar tid innan genomförda åtgärder får avsedd effekt på vattenstatusen.

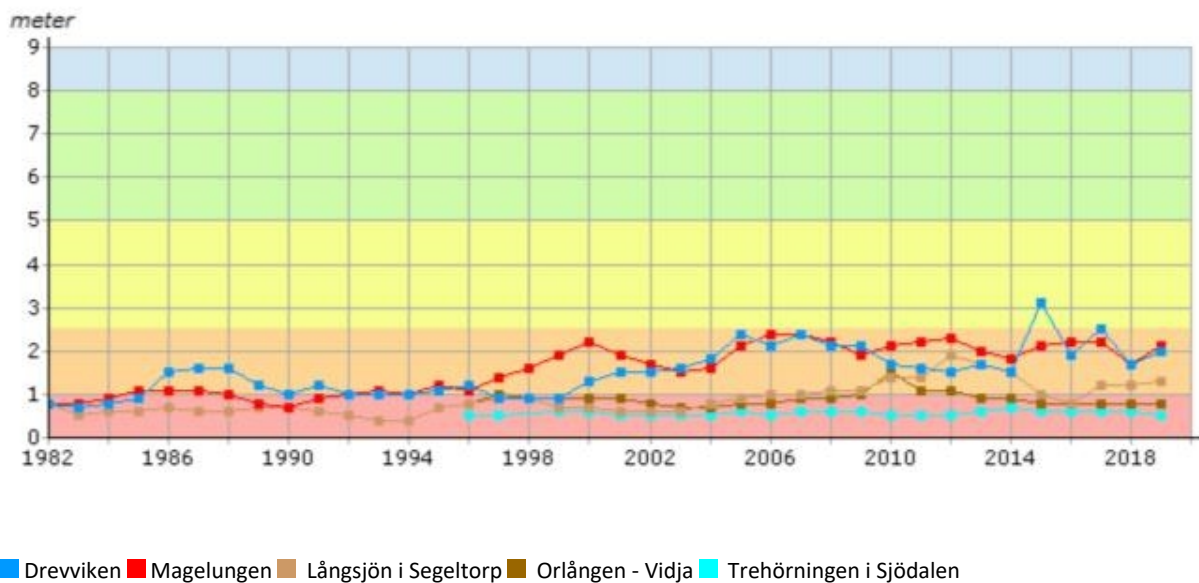
Mål 19

🙄 Ökat siktdjup i sjöar

Siktdjupet i Huddinges fem mest påverkade sjöar ska senast 2021 öka till: Långsjön (Segeltorp): ca 2,0 m, Trehörningen (Sjödalen): ca 1,8 m, Orlången: ca 1,9 m, Magelungen: ca 2,2 m, Drevviken: ca 2,2 m

Med siktdjup menas vattnets genomskinlighet, ett mått på hur djupt ner i vattnet man kan se med blotta ögat, det vill säga hur grumligt av partiklar vattnet är. I övergödda sjöar är siktdjupet dåligt eftersom det i dessa är mycket näringsämnen, som leder till ökad växtlighet, som leder till ökad grumlighet.

Mått: Siktdjup i Orlången, Drevviken, Magelungen, Trehörningen (Sjödalen) och Långsjön (Segeltorp)

Datakälla: Huddinge kommun, Stockholm Vatten och Avfall

Med siktdjup menas vattnets genomskinlighet, ett mått på hur djupt ner i vattnet man kan se med blotta ögat, det vill säga hur grumligt av partiklar vattnet är. I övergödda sjöar är siktdjupet dåligt eftersom i dessa är mycket näringsämnen, som leder till ökad växtlighet, som leder till ökad grumlighet.

Kommentar

Målet för siktdjup för att kunna uppnå miljö kvalitetsnormerna (MKN) är:

Långsjön: 2,0 meter år 2021

Orlången: 1,9 meter år 2021

Magelungen: 2,2 meter år 2021

Drevviken: 2,2 meter år 2021

Målet (de som inte har MKN) för siktdjupet är:
Trehörningen: 1,8 meter år 2021

Kommunen följer upp siktdjupet i Trehörningen, Orlången, Långsjön, Magelungen och Drevviken, då dessa är de av kommunens sjöar som är mest övergödda.

Det finns en inneboende tröghet i mark- och vattensystem som gör att det tar tid innan genomförda åtgärder får avsedd effekt på vattenstatusen.

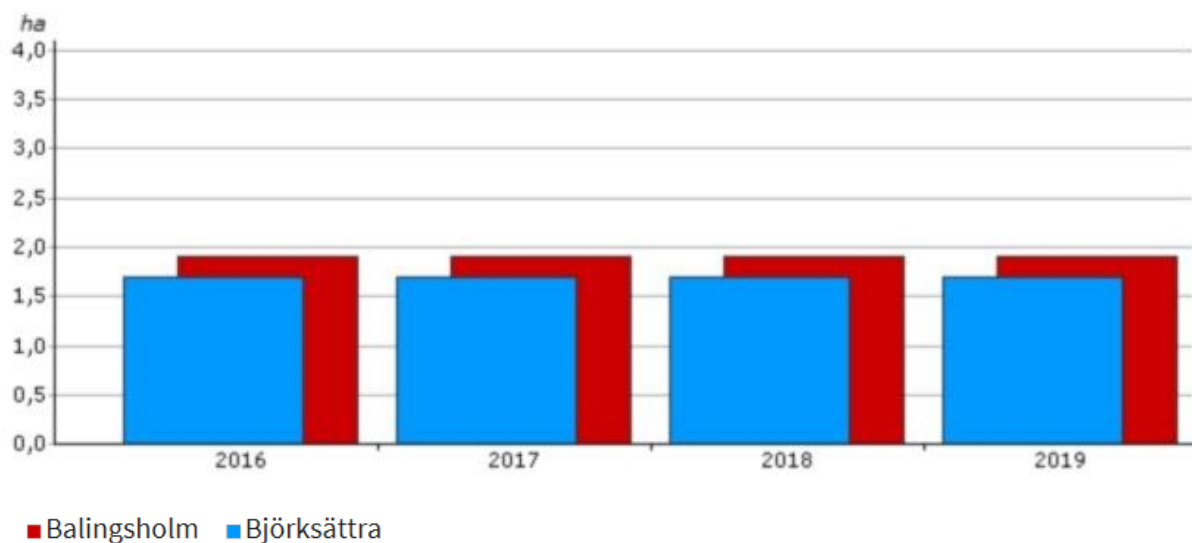
Mål 20

🌱 Minimerad påverkan av näringsämnen från jordbruk och gödsel

Påverkan/läckage av näringsämnen från jordbruk och gödselhantering ska minimeras. Skyddszoner ska införas senast 2017 på kommunalägd jordbruksmark. Kommunen ska verka för att detta även sker på övrig jordbruksmark.

I skyddszoner får det inte plöjas, gödslas eller spridas bekämpningsmedel. Vegetationen i zonerna ska skördas kontinuerligt genom slåtter eller bete. Skyddszoner är även viktiga för att tillgängliggöra odlingslandskapet för friluftslivet samt för att gynna den biologiska mångfalden. Kommunen ska också verka för att detta även sker på övrig jordbruksmark.

Mått: Areal och längd skyddszoner

Datakälla: Huddinge kommun

Kommentar

Vegetationen i zonerna ska skördas kontinuerligt genom slåtter eller bete. Detta görs bland annat genom betesavtal med arrendatorer eller andra djurhållare eller maskinellt.

Mål 21

😊 Enskilda avlopp

Alla enskilda avlopp ska vara inventerade, åtgärdade och godkända senast 2025.

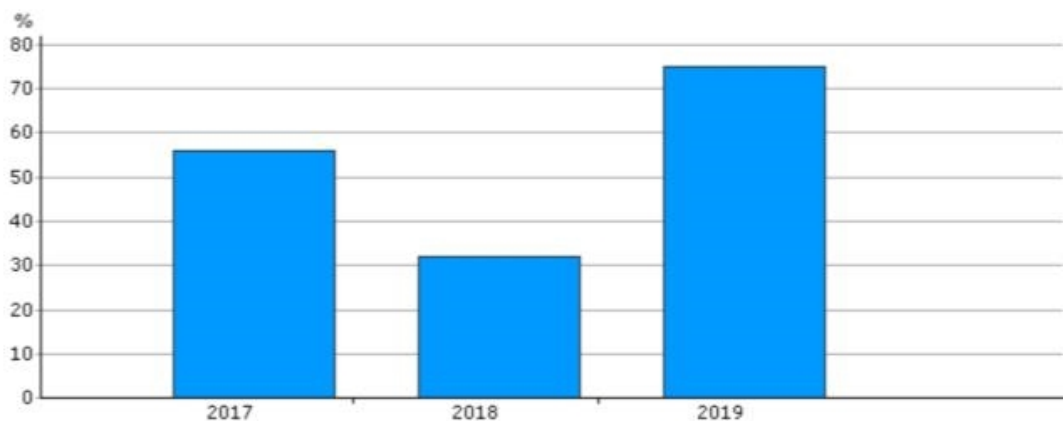
Mått: Antal inventerade avlopp

Under 2019 har ca 200 enskilda avlopp inventerats. Totalt har 522 enskilda avlopp nu inventerats sedan 2017.

Kommentar

Enligt en bedömning från miljötillsynsavdelningen kvarstår omkring 600 enskilda avlopp att inventeras, med en takt på omkring 200 inventerade avlopp per år kommer målet att nås före utsatt tid.

Mått: Andel inventerade avlopp som fått anmärkning och kommer att behöva åtgärdas på något sätt

Datakälla: Huddinge kommun

Kommentar

Under 2019 har 75 % av andelen inventerade avlopp fått anmärkning och behöver åtgärdas på något sätt. I siffran ingår även de avlopp där man behöver få in kompletterande uppgifter för att göra en bedömning av deras status.

Mål 22

😞 Skydd av värdefulla sjöar

Värdefulla sjöar ska ges ett långsiktigt skydd genom naturreservatsbildning, enligt fastställt program för skydd av sjöar med höga natur- och rekreationsvärden. De berörda sjöarna är Öran, Rudträsket, Ådran och Mälaren (Vårbystranden) och dessa ska skyddas senast 2021.

Mått: Antal sjöar som skyddats som naturreservat under året

Datakälla: Huddinge kommun

Mäts årligen.

Kommentar

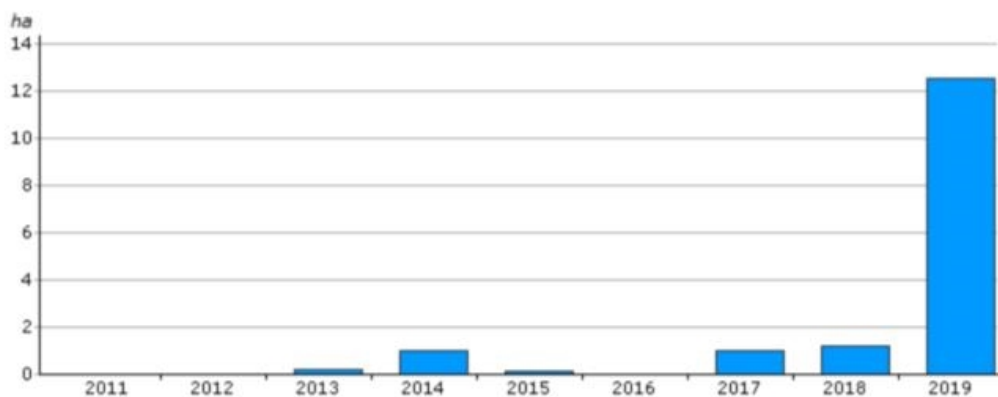
Inga nya sjöar har skyddats som naturreservat under året.

Mål 26

😊 Bevarande av våtmarker

Befintliga våtmarker skall i första hand bevaras och där brist på våtmarker/dagvattenanläggning finns bör nya återskapas.

Mått: Areal återskapad våtmark

Datakälla: Huddinge kommun

Mäts årligen.

Kommentar

De senaste åren har följande våtmarker tillkommit:

2011 Lövstadalen 0,03 ha

2012 Lövstadalen 0,03 ha

2013 Visättradalen knappt 0,2 ha

2014 Långängen, knappt 1 ha

2015 Gladö, 0,1 ha

2017 Fullersta kvarn, Kolartorp och Kastellet, totalt 1 ha

2018 Stensättra och Flemingsbergsskogen, totalt 1,2 ha

2019 Tre restaurerade våtmarker i Flemingsbergsskogen: Vedtrappskärret, Plåtvägen och 5-kmspåret

Med start 2020 görs en satsning under tre år för att återskapa våtmarker i naturreservaten.

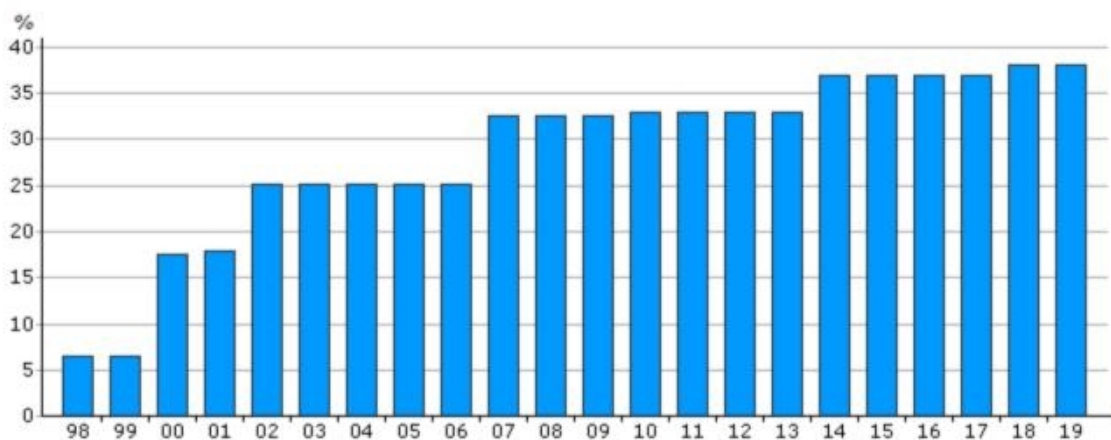
🌿 Biologisk mångfald och friluftsliv

Mål 27

🧑 Grönstruktur och bildande av naturreservat

De strategiskt viktigaste delarna av grönstrukturen bevaras långsiktigt och naturreservat ska bildas för Lissmadalgången (genomfört), Flottsbroområdet, Drevvikens strandområden (genomfört), Vårbystranden, Kynäsberget, Öran, Rudträsket och Kvarnsjön (genomfört). De gröna kilarna värnas, vilket innebär att åtgärder som splittrar och skapar barriärer inom dem i möjligaste mån ska undvikas. Vid befintliga barriärer och svaga avsnitt behöver åtgärder vidtas som stärker sambanden.

Mått: Andel skyddad natur

Datakälla: Huddinge kommun

Ingår i Sveriges Ekokommuners nyckeltal

Kommentar

Under 2019 har inga nya naturreservat bildats.

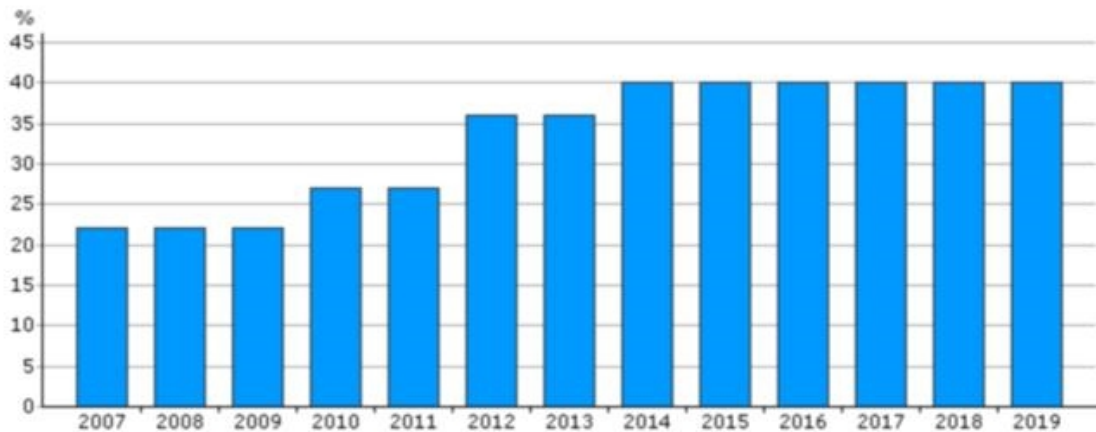
I Sverige är 11 procent skyddad natur av den totala arealen (2017). Genomsnittet bland Sveriges ekokommuner var 6,1 procent skyddad natur (2017). Ett nytt nationellt mål är 20 procent skyddad natur till 2020.

Naturreservat: Björksättrahelvön, Drevviken, Flemingsbergsskogen, Gladö kvarnsjön, Gladöskogen, Gömmaren, Gömsta äng, Lissmadalen, Lännaskogen, Orlången, Paradiset, Trångsundsskogen.

Natura 2000-områden: Fullersta kvarn, Granby, Hanveden, Kvarnsjön i Lissma, Lännaskogen och Ormputten.

Biotopskyddsområden: Korpberget.

Mått: Andel produktiv skogsmark som skyddas som naturreservat

Datakälla: Huddinge kommun

Kommentar

Inga nya naturreservat har bildats under 2019.
Totalt är 2142 ha produktiv skog skyddad som naturreservat.

**Arealerna fördelas: **

- Björksättrahalvön 60 ha
- Drevviken 30 ha
- Flemingsbergsskogen 400 ha
- Gladöskogen 20 ha
- Gladö kvarnsjön 130 ha
- Gömmaren 46 ha
- Gömsta äng 3 ha
- Korpberget 14,7 ha
- Lissmadalen 60 ha
- Lännaskogen 370,3 ha
- Orlången 504 ha
- Paradiset 458 ha
- Trångsundsskogen 45,9 ha.

Mål 28

🧐 Biologisk mångfald

Den biologiska mångfalden ska bevaras, utvecklas och återskapas, så att alla naturligt förekommande växter och djur kan leva med livskraftiga bestånd och under naturliga betingelser.

Invasiva arter ska bekämpas kontinuerligt.

Att utveckla den biologiska mångfalden handlar främst om att återskapa biologisk mångfald där den en gång funnits till exempel sköta ängsmarker som inte sköts på många år, beta hagmarker som fått växa igen eller ta bort granplanteringar som tagit över eklandskap. Invasiva arter är bland annat Jätteloka, Kirskål och Skunkkalla.

Mått: Bekämpning av invasiva arter har skett enligt beslutad handlingsplan för bekämpning av invasiva arter. Till dessa arter räknas bland annat jätteloka, kirskål och skunkkalla.

Kommentar

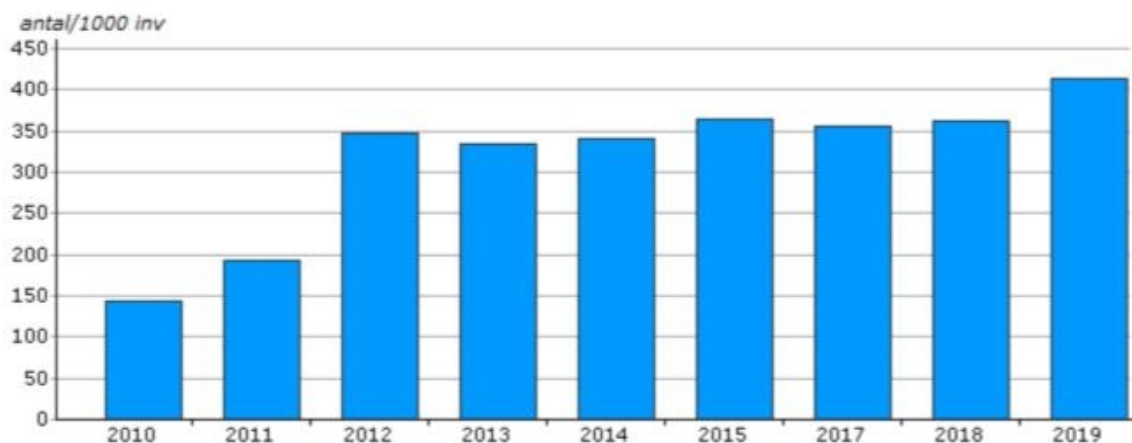
Arbetet med att genomföra planen för bekämpning av invasiva arter har delvis påbörjats men inte genomförts i sin helhet. Bekämpningen av främst jätteloka, lupiner och örnbräken inom naturreservaten sker enligt planen. Den bredare inventeringen av invasiva arter på övrig kommunal mark och den omfattande bekämpningen som handlingsplanen beskriver kommer att påbörjas 2020.

Mål 29

😊 Tillgänglighet i naturen

Naturen ska göras tillgänglig så att antalet besökare i naturområdena ökar till 2021.

Mått: Antal besökare vid utpekade punkter i naturreservaten i förhållande till folkmängden

Datakälla: Huddinge kommun

Mäts årligen

Kommentar

Mätutrustning är uppsatt i ett av kommunens naturreservat. Där mäts antalet passager förbi mätutrustningen. Under 2019 har antalet passager varit fler än året innan.

Om invånarantalet ökar så kan nyckeltalet öka av den anledningen. Därför mäts nyckeltalet per 1000 invånare för att se om det blir en reell ökning eller minskning.

Mål 30

🔍 Ökad areal naturbetesmark

Naturbetesmarkerna ska bevaras och utvecklas samt god skötsel säkerställas. Arealen naturbetesmarker ska öka till 2021.

Naturbetesmark är mark som använts länge (minst 20-30 år) ofta hundratals år till bete men som inte plöjts, odlats eller skördats.

Mått: Areal naturbetesmarker.

268 ha.

Kommentar

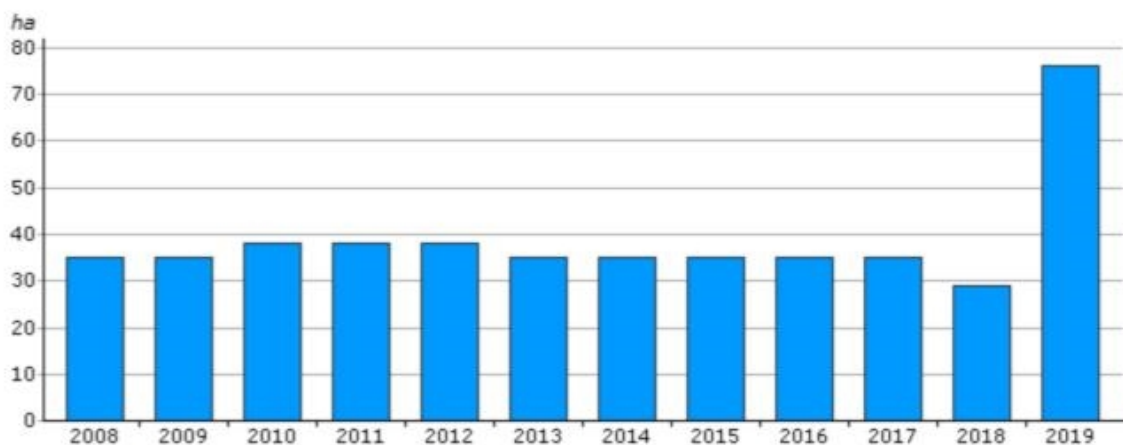
Siffran avser kommunens utarrenderade naturbetesmark samt upplåten naturbetesmark. Bete på privatägd mark ingår inte. En bedömning av målet kan inte göras eftersom siffror från tidigare år saknas.

Mål 31

😊 Ökad areal våtmarksbetesmark

Våtmarksbetesmarkerna ska bevaras och utvecklas samt god skötsel säkerställas. Arealen våtmarksbete ska öka till 2021.

Mått: Areal våtmarksbetesmarker

Datakälla: Huddinge kommun

Mäts årligen

Kommentar

Bete på blöta marker så som Flemingsbergs våtmark, Bottnen, Vargen och Ågesta.

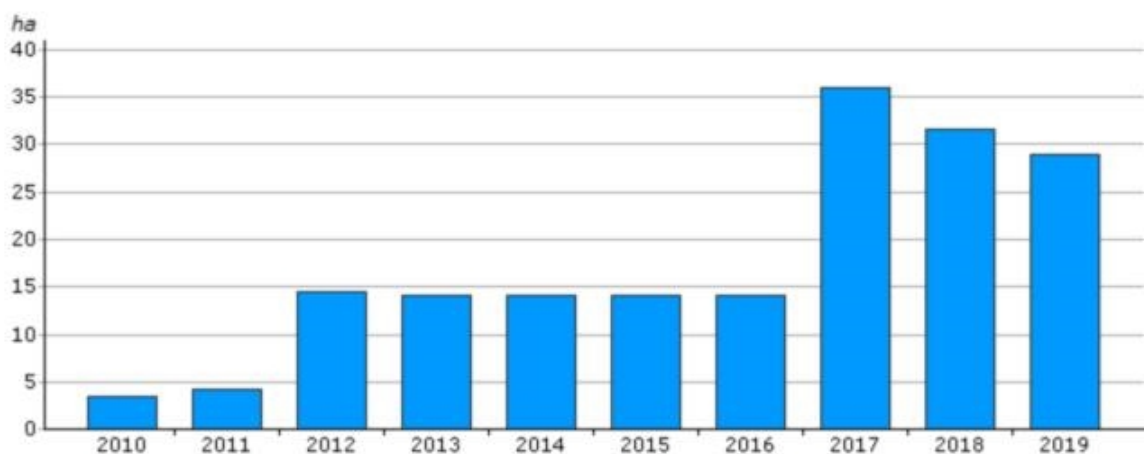
Mål 32

😊 Ökad areal ängsmark

Ängsmarkerna ska bevaras och utvecklas samt god skötsel säkerställas. Arealen ogödslad ängsmark ska öka till 2021.

Ängsmark är marker där vegetationen består av gräs och örter. Den gödglas eller plöjs inte men skördas kontinuerligt.

Mått: Areal ängsmarker

Datakälla: Huddinge kommun

Mäts årligen

Kommentar

Under 2019 har det mesta av ängsarealen hävdats. Några ytor, så som Nybovik blev inte slagna men där ska slåtter upptas 2020.

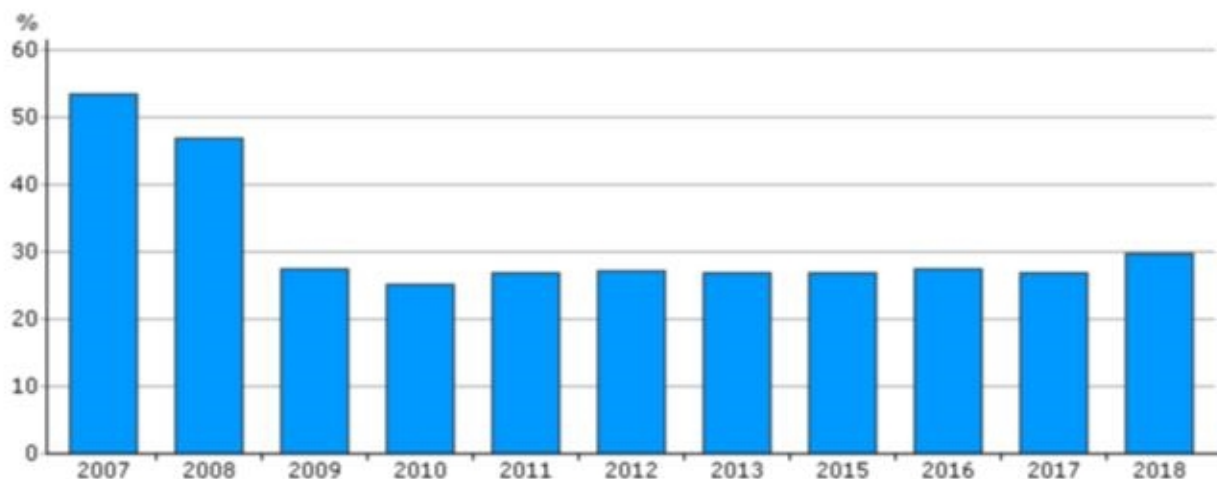

Mål 35

😊 Ekologiskt jordbruk

Ekologiskt jordbruk ska eftersträvas på kommunens mark. Kommunen ska verka för att detta sker på övrig jordbruksmark.

Mått: Andel jordbruksmark som odlas ekologiskt enligt EU:s eller KRAV:s regler

Datakälla: Jordbruksverket, Huddinge kommun

Ingår i Sveriges Ekokommuners nyckeltal. Måttet har ett års eftersläpning.

Kommentar

I Sverige fanns 20 procent ekologisk odling 2018. Genomsnittet bland Sveriges ekokommuner ökade något under 2018, från 15 procent 2017 till 16 procent 2018. Siffror för 2019 väntas i maj/juni 2020.

Regeringens mål för ekologiskt odlad jordbruksmark är 30 procent till 2030.

Statistiken omfattar arealer jordbruksmark som brukas med ekologiska produktionsmetoder och som uppfyller kraven enligt Rådets förordning (EG) nr 834/2007. Uppgifterna för åren 2005 till 2008 är inte helt jämförbara med uppgifterna för år 2009 och framåt men ger ändå en indikation på utvecklingen.

Markanvändning och samhällsplanering

Mål 38

Biologisk mångfald och ekosystemtjänster

Betydelsen av biologisk mångfald och värdet av ekosystemtjänster ska senast 2018 integreras i kommunens samhällsplanering.

Det finns inget mått för detta mål. Arbete har pågått med att integrera ekosystemtjänster i samhällsplaneringen. Sedan 2018 är ekosystemtjänstanalys standard i arbetet med utvecklingsplaner och planprogram.

Mål 39

Livscykelperspektiv vid nybyggnation

Vid ny- och ombyggnation ska ett livscykelperspektiv användas, exempelvis med avseende på klimatpåverkan.

Det finns inget mått för detta mål. Boverket kommer att senast 2022 införa ett verktyg för klimatdeklarationer vid nybyggnation. Detta kommer att bidra till att livscykelperspektivet kommer att införas.

I kommunens checklista för miljöanpassat byggande finns denna formulering om livscykelperspektiv: Beskriv övergripande val och arbetssätt i projektet så att miljöbelastningen av den färdiga byggnaden minimeras ur ett livscykelperspektiv. Uppföljning av listan ska ske i två steg, (1) strax innan antagande och (2) inför bygglov.

Planprogrammen för Vårby udde och Flemingsbergsdalen har som pilotprojekt haft mål om livscykelperspektiv, vilket är steg i rätt riktning mot ett mer hållbart byggande

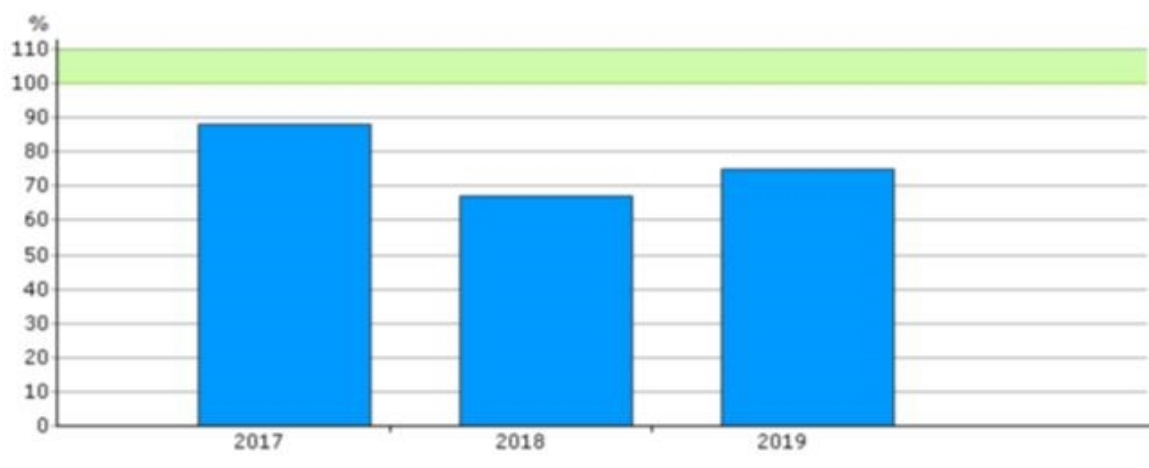
Mål 40

🙄 Minimera mängden dagvatten

Uppkomsten av dagvatten ska minimeras.

Mål från dagvattenstrategin.

Mått: Andel av lagakraftvunna detaljplaner från föregående år som har avtal med dagvattenparagraf

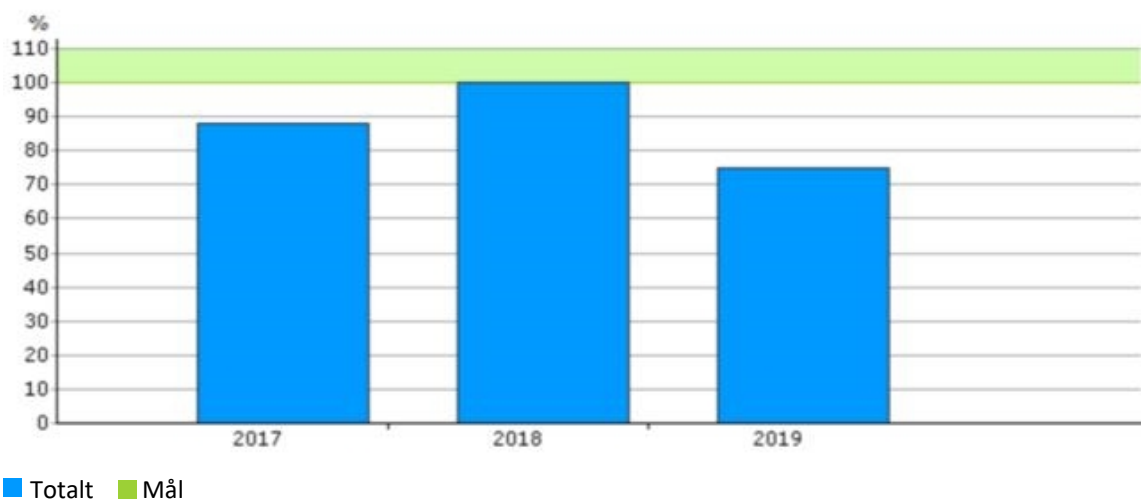
Datakälla: Huddinge kommun

Mäts årligen

Kommentar

Tre fjärdedelar av de detaljplaner (förenklade planförfarande ej inräknade) som antogs 2019 hade en paragraf i exploateringsavtalet om dagvatten.

Mått: Andel av lagakraftvunna detaljplaner från föregående år som har en dagvattenutredning som följer checklistan för dagvattenutredningar

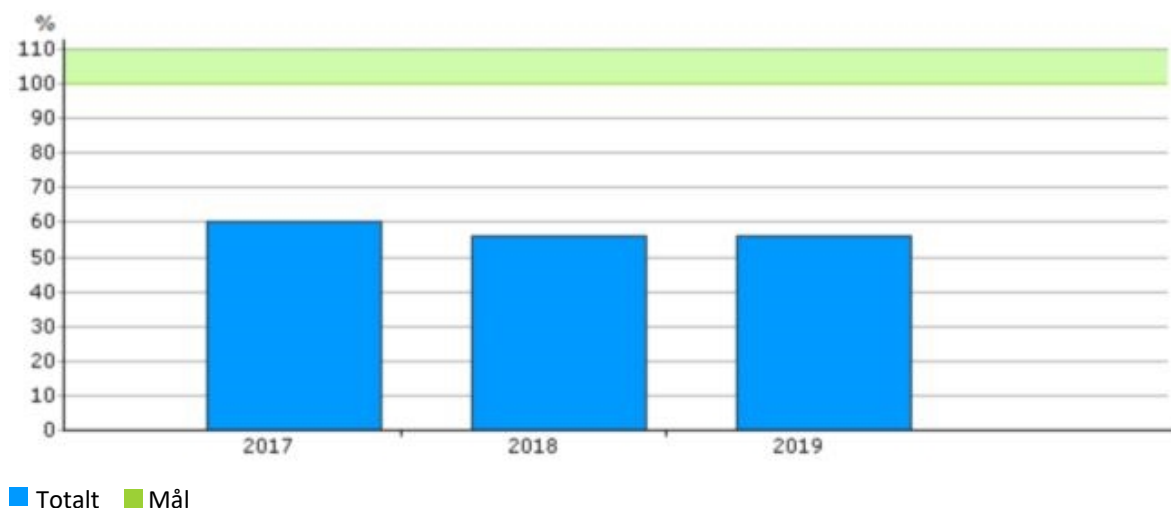
Datakälla: Huddinge kommun

Mäts årligen.

Kommentar

Tre av fyra detaljplaner (förenklade planförfarande ej inräknade) som antogs 2019 hade en dagvattenutredning som följer checklistan för dagvattenutredningar. För den som saknar ska det göras ett omtag.

Mått: Andel VA-anlutningar i hela kommunen, som har reduktion på taxan på grund av egen LOD (lokalt omhändertagande av dagvatten)-lösning

Datakälla: Stockholm Vatten och Avfall

Mäts årligen.

Kommentar

56% procent av alla VA-anlutningar som finns i Huddinge har reduktion på VA-taxan för att de har någon typ av lokal lösning för sitt dagvatten. Anledningen till att siffran sjunkit jämfört med 2017 är att Stockholm Vatten och Avfall har tagit bort den reduktion som fanns som avsåg att man delvis tog hand om sitt dagvatten. Dessa var förut inräknade i statistiken.

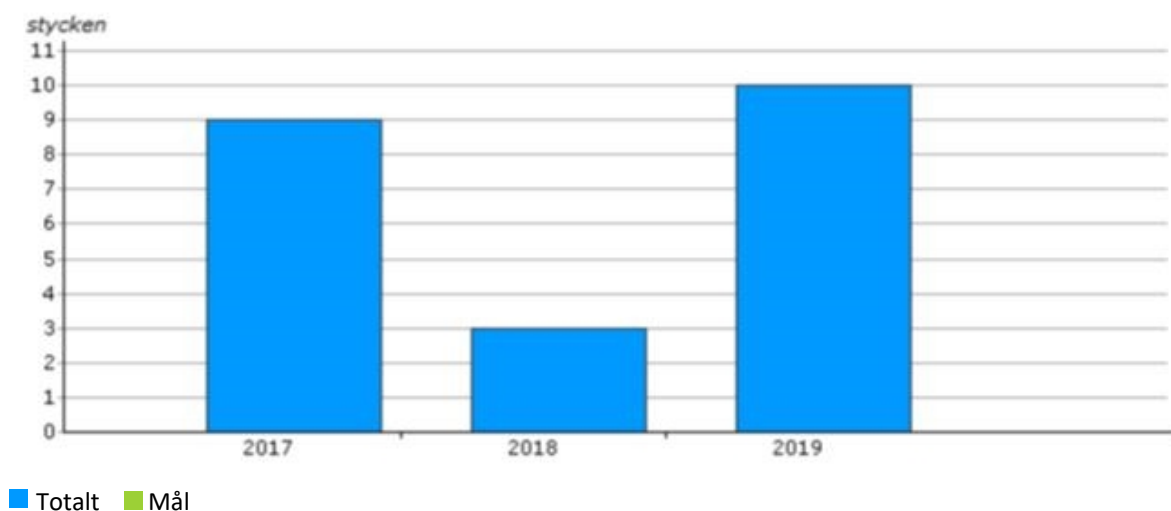
Mål 42

🌱 Risker av klimatförändringar

Hänsyn ska tas till risker av förväntade klimatförändringar och höga flöden.

Mål från dagvattenstrategin.

Mått: Översvämningsanmälningar på grund av kraftig nederbörd till Stockholm Vatten och Avfall

Datakälla: Stockholm Vatten och Avfall
Mäts årligen.

Kommentar

Under året har Stockholm Vatten och Avfall fått in 10 st översvämningsanmälningar gällande källaröversvämnings i Huddinge på grund av kraftigt regn. Vid kraftiga skyfall eller extrem snösmältning kan ledningssystemet bli tillfälligt överbelastat. I olyckliga fall kan det leda till att vatten tränger in i källaren genom golvbrunnar och andra avlopp. Denna typ av översvämnings drabbar främst fastigheter som är anslutna till kombinerat avloppssystem, det vill säga där spillvatten och dagvatten avleds i en gemensam ledning i gatan.

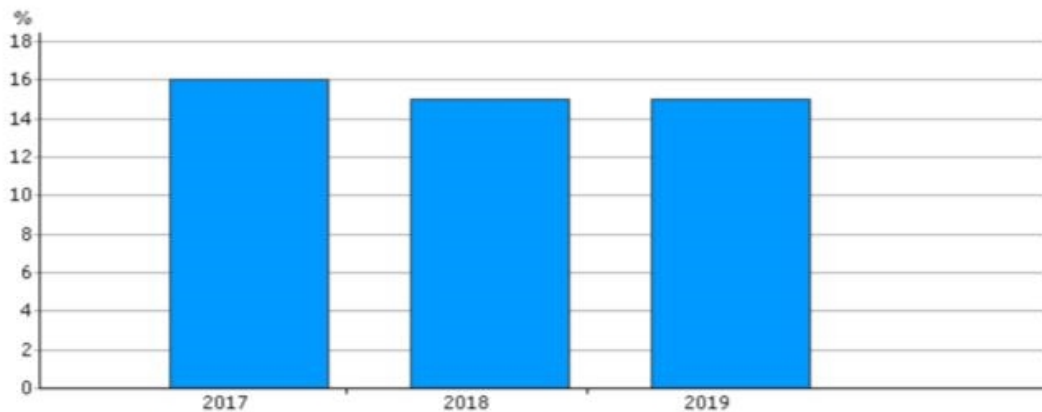
Mål 46

😊 Dagvatten som resurs

Dagvatten ska, där så är möjligt, användas som en pedagogisk, rekreativ och estetisk resurs samt gynna den biologiska mångfalden.

Mål från dagvattenstrategin.

Mått: Andel öppna diken och ledningar

Datakälla:

Stockholm Vatten och Avfall
Mäts årligen.

Kommentar

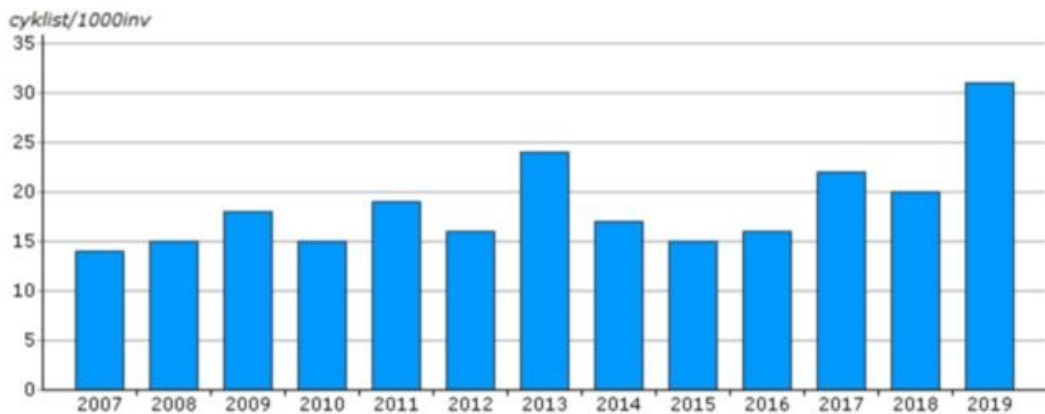
Dagvattenledningar inklusive dagvattenförande tunnlar är 289 km i Huddinge. Öppna diken och vattendrag ca 44 km (registrerat hos Stockholm Vatten och Avfall).

Mål 52

😊 Öka gång-, cykel- och kollektivtrafik

Andelen transporter med gång-, cykel- och kollektivtrafik ska öka fram till 2030.

Mått: Cykeltrafikanter (på utvalda mätpunkter) per 1000 invånare

Datakälla: Huddinge kommun

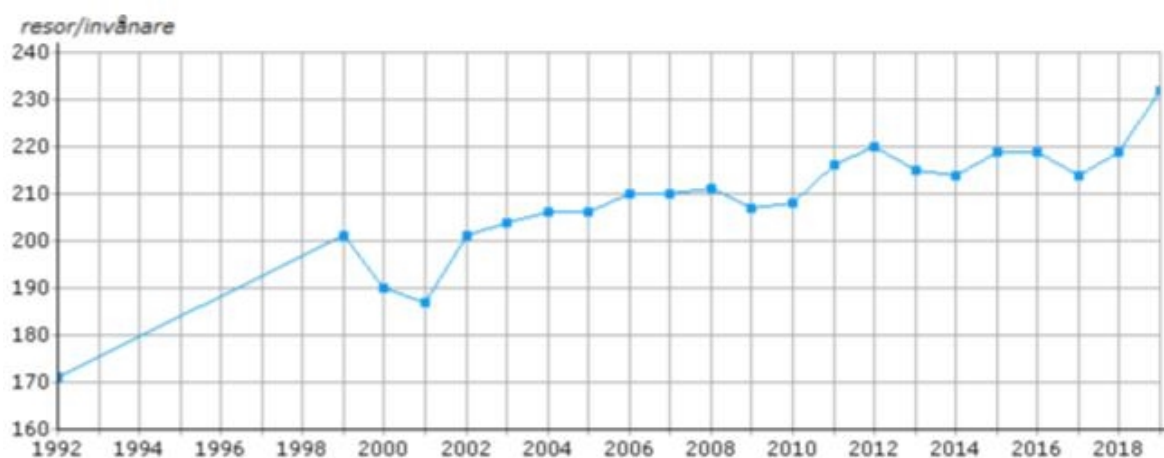
Kommentar

Huddinge kommun gör mätningar av gång- och cykeltrafiken varje år. Det görs genom manuell räkning vid 10 geografiskt spridda punkter under september månad. Detta ger dock inte en total bild av antalet fotgängare och cyklister i kommunen utan enbart läget på de utpekade punkterna.

Mätningen som utfördes 2019 visar att antalet cyklister ökat jämfört med 2018. Som man kan se i statistiken går siffrorna lite upp och ned mellan åren. Detta kan bland annat beror på väderleksförhållandena under mät dagen (mätning görs dock inte vid extrema väderförhållanden).

Kommunen planerar att under 2019 handla upp fasta mätstationer för gång- och cykeltrafik i syfte att få bättre och mer tillförlitlig data, där det går att se utveckling över tid.

Mått: Antal resor med kollektivtrafiken i förhållande till invånarantalet

Datakälla: Trafikförvaltningen

Ingår i Sveriges Ekokommuners nyckeltal

Kommentar

Antalet resenärer i kollektivtrafiken i förhållandet till invånarantalet har ökat under 2019. Det är främst pendeltågsresenärerna som ökar. Ett genomsnitt för måttet bland Sveriges ekokommuner är 59 resor/invånare 2018. Med en växande befolkning ökar trängseln i transportsystemet. Även om förhållandet mellan andra trafikslag saknas så innebär detta en ökad efterfrågan på kollektiva resmöjligheter. För att möta denna efterfråga är genomförandet av kommunens kollektivtrafikplan av avgörande betydelse. Utifrån ambitionen i kommunens kollektivtrafikplan kan förväntas att kollektivtrafikandelen kommer att öka.

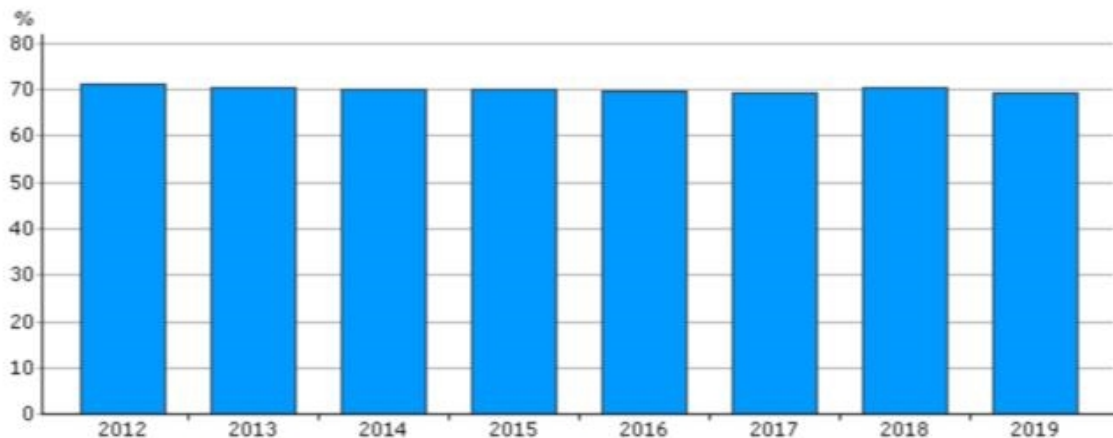

Mål 53

😊 Ökad andel stationsnära boende och arbetande

Andelen stationsnära boende och arbetande ska öka fram till 2030.

Mått: Andel boende som har max 1200 meters radie i fågelavstånd till spårstation

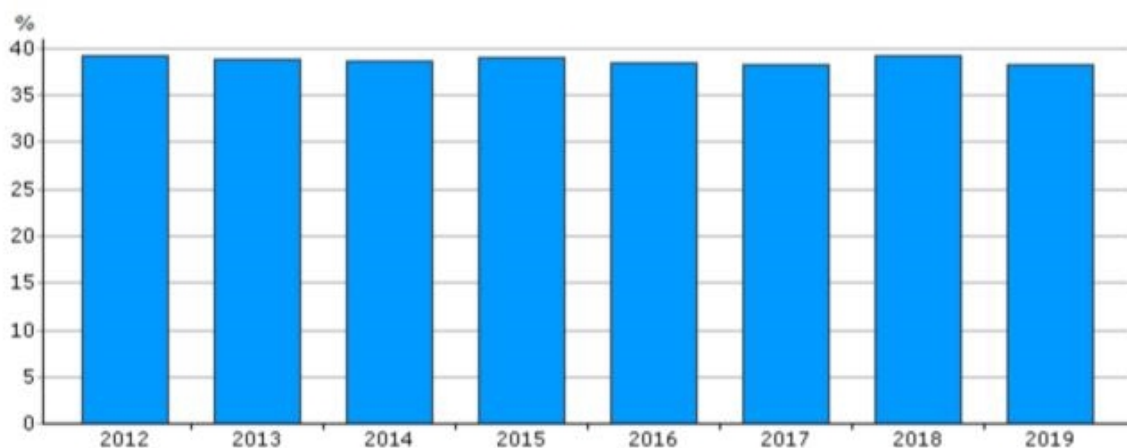
Datakälla: Huddinge kommun

Mäts årligen

Kommentar

Analysresultaten visar att andelen av Huddinges befolkning som bor stationsnära är mer eller mindre oförändrad. Detta innebär att antalet boende i hela kommunen har ökat i samma takt som boende i stationsnära lägen. De största förändringarna är att det har blivit fler boende och arbetande kring framförallt Flemingsberg och Huddinge C.

Mått: Andel boende som har max 600 meters radie i fågelavstånd till spårstation

Datakälla: Huddinge kommun

Mäts årligen

Kommentar

Analysresultaten visar att andelen av Huddinges befolkning som bor stationsnära är mer eller mindre oförändrad. Detta innebär att antalet boende i hela kommunen har ökat i samma takt som boende i stationsnära lägen. De största förändringarna är att det har blivit fler boende och arbetande kring framförallt Flemingsberg och Huddinge C.

Mål 54

😊 Planering och styrning av parkeringsplatser

Planering och styrning av cykel och bilparkering ska bidra till att andelen resor med gång-, cykel- och kollektivtrafik ska öka.

Beslutat i Parkeringsprogrammet

Mått: Antal resor med kollektivtrafiken i förhållande till invånarantalet.

Redovisas under mål 52

Kommentar

Kommunens första cykelgarage invigdes 2019 i Huddinge centrum.

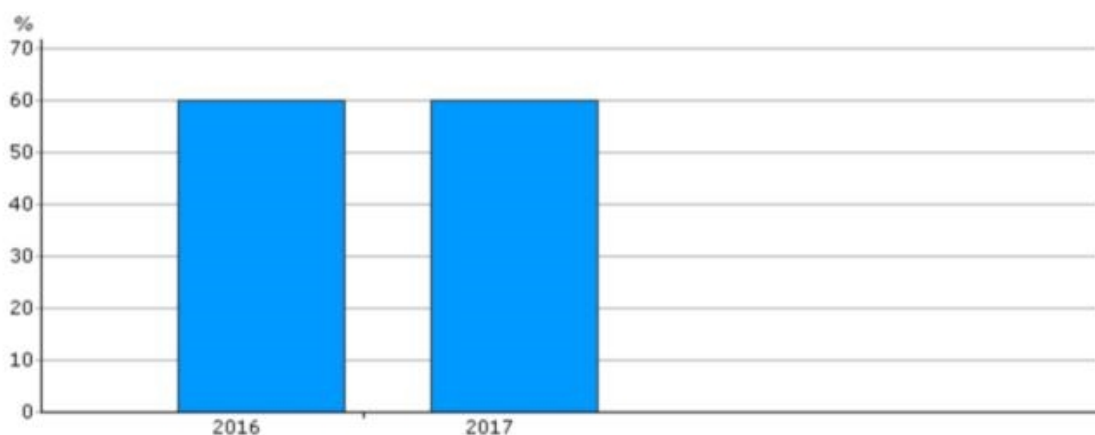
Mål 56

😊 Underlätta hållbara resor

Samarbeten med olika aktörer ska göra att fler arbetar för att underlätta och främja hållbara resor.

Beslutat i Mobility managementplanen.

Mått: Andel elever i kommunens grundskolor som går eller cyklar till skolan

Datakälla: Huddinge kommun

Mäts årligen

Kommentar

2019 var det 78 % som gick, cyklade eller åkte kollektivt till skolan. Mått för hur många som enbart gick eller cyklade till skolan saknas.

Mått: Antal förskolor som arbetar med trafiksäkerhet och hållbara resor

Datakälla: Huddinge kommun

Kommentar

Måttet baseras på antal skolor som deltagit i aktiviteten Säkra skolvägar (F-6), vilket var 22 stycken under 2019.

? Mål 57

Informera om hållbara resor

Kommunikation och information ska användas för att främja hållbara resor hos invånare, besökare och verksamheter i kommunen.

Beslutat i Mobility managementplanen.

2019 gjordes det ett arbete att se över indikatorerna i mobility managementplanen och då har samtliga indikatorer som hör till målet tagits bort.

Gifter i miljön

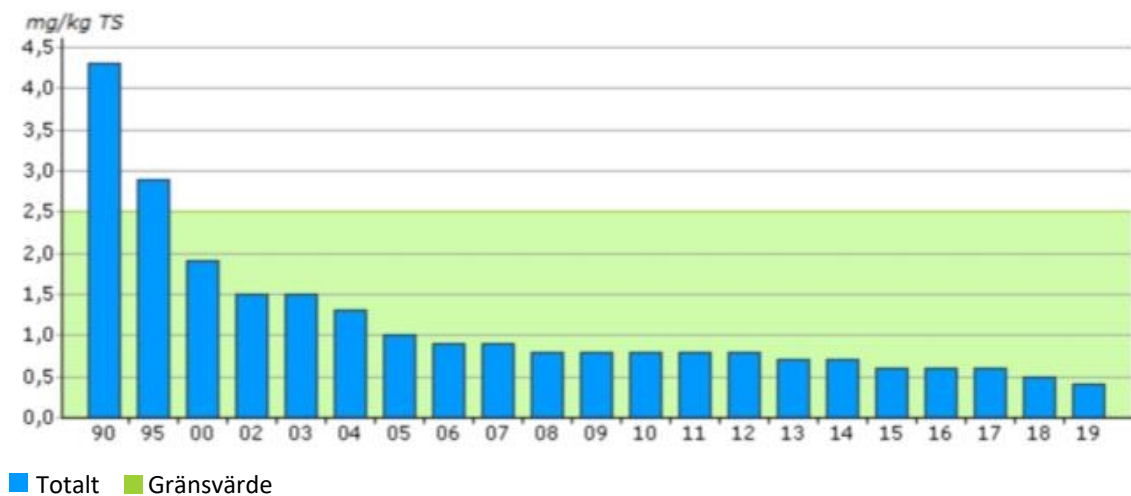
Mål 64

🧐 (🟡) Minimera tungmetaller i avloppsslammet

Tungmetallhalterna (bly, kadmium och kvicksilver) i avloppsslammet ska minimeras.

Halten tungmetaller mäts i Henriksdals reningsverk, som merparten av Huddinges avloppsvatten går till.

Mått: Tungmetaller i avloppsslam: kvicksilver

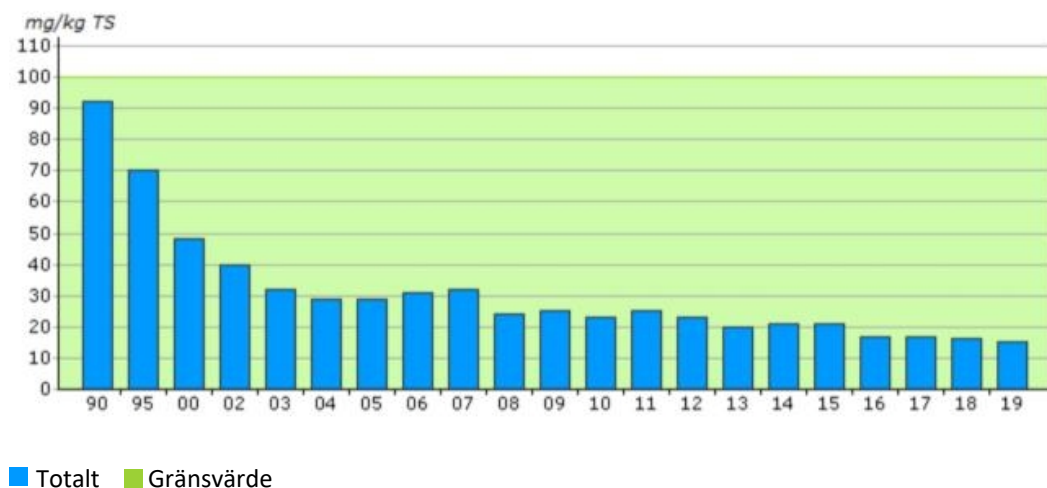
Datakälla: Stockholm Vatten och Avfall

Ingår i Sveriges ekokommuner nyckeltal

Kommentar

Kvicksilver hade 2019 den lägsta halten någonsin. Halten ligger under gränsvärdet. Från 1 oktober 2019 används allt slam som gödsel- och jordförbättringsmedel på åkermark.

Mått: Tungmetaller i avloppsslam: bly

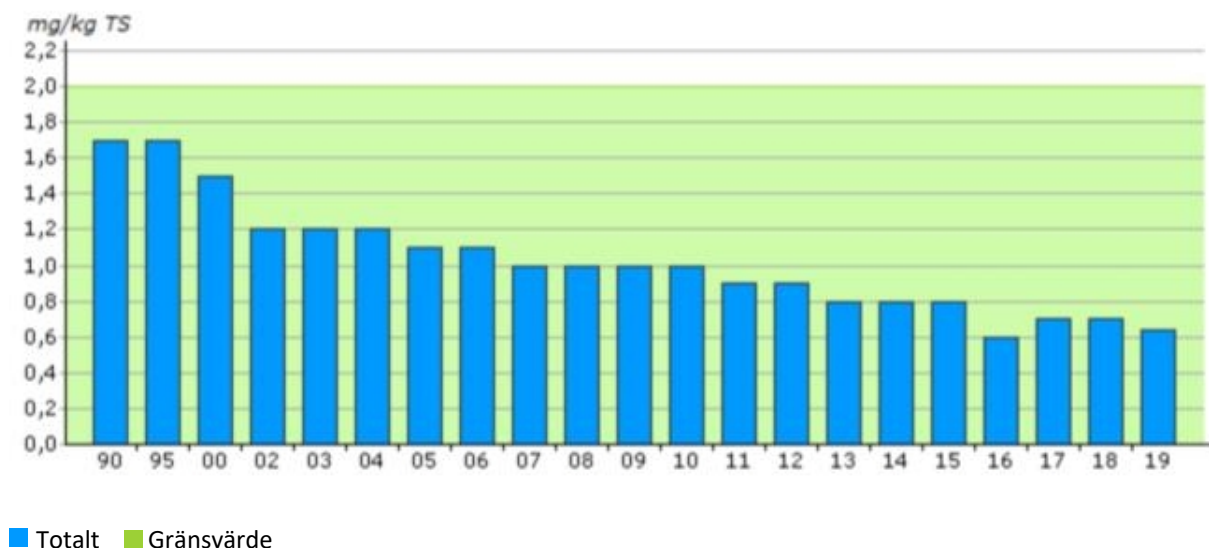
Datakälla: Stockholm Vatten och Avfall

Ingår i Sveriges ekokommuners nyckeltal

Kommentar

Bly hade 2019 den lägsta halten någonsin, och håller sig under gränsvärdet. Från 1 oktober 2019 används allt slam som gödsel- och jordförbättringsmedel på åkermark.

Mått: Tungmetaller i avloppsslam: kadmium

Datakälla: Stockholm Vatten och Avfall

Ingår i Sveriges ekokommuners nyckeltal

Kommentar

Kadmiumhalten i slammet ligger på lägre nivå än föregående år och halten håller sig under gränsvärdet.

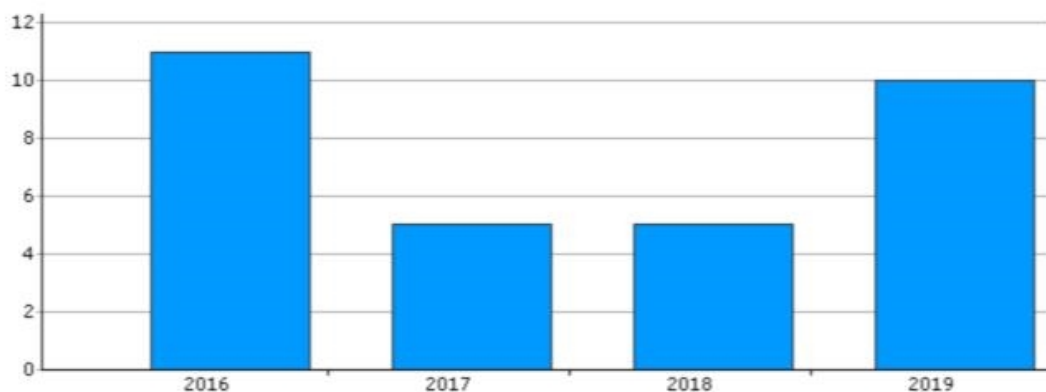
Från 1 oktober 2019 används allt slam som gödsel- och jordförbättringsmedel på åkermark.

Mål 66

😊 Förorenade områden

Förorenade områden ska inte orsaka skada på människors hälsa eller miljö. Dessa områden ska fortsätta att inventeras och saneras.

Mått: Inventerade och sanerade förorenade områden

Datakälla: Huddinge kommun

Mäts årligen.

Kommentar

Under 2019 har 10 områden anmälts som förorenade och vid behov sanerats.

Mål 67

😞 Minska mängden insamlat hushållsavfall

Mängden insamlat hushållsavfall per invånare ska minska till 2021 jämfört med år 2000.

Datakälla: SRV återvinning AB

Ingår i Sveriges ekokommuners nyckeltal

Kommentar

Siffror för 2019 väntas uppdateras vår 2020.

Hushållsavfallet minskade med 4 procent mellan 2018 och 2019.

Rikssnittet för insamlat hushållsavfall var 473 kg/invånare (2017). Genomsnittet för Sveriges ekokommuner var 519 kg/invånare 2017.

Färgerna i diagrammet visar Avfall Sveriges värderingsgränser för en hållbar avfallshantering.

Mål 73

😬 Byta ut produkter med farliga ämnen i kommunens verksamheter

Samtliga farliga ämnen i varor och produkter som används i kommunens verksamheter och som kan ha allvarliga hälso- och/eller miljöeffekter ska senast 2021 ha bytts ut. Detta ska ske främst inom områdena städning, möbler, ljuskällor textilier, redskap i tillagningskök, lekmaterial, undervisning, och engångsmaterial. Kommunen ska verka för detta i motsvarande verksamheter som drivs i privat regi.

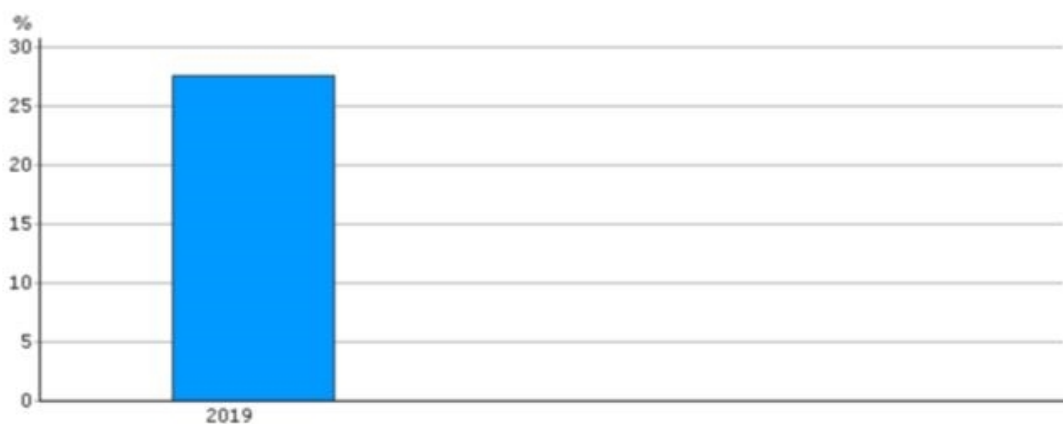
De egenskaper som avgör om kemikalier anses farliga är huruvida de bryts ned i naturen (persistens), anrikas i människor eller djur (bioackumulation) eller är giftiga (toxicitet). Ytterligare egenskaper är cancerframkallande, mutagena, reproduktionsstörande och hormonstörande. (Länsstyrelsen).

Det finns inget mått för detta mål. Eftersom det kommer nya farliga ämnen hela tiden och utfasningsarbetet är svårt och tar tid, riskerar målet att inte nås. Kommunen har under 2019 tagit fram en handlingsplan för giftfri miljö för kommunens verksamheter. Planen redovisar olika områden och åtgärder som ska genomföras av kommunens olika förvaltningar. Syftet med handlingsplanen är att uppnå miljöprogrammets mål till 2021 inom kemikalieområdet.

Mål 74

😊 Ökad andel miljömärkta varor i kommunala verksamheter

Andelen miljömärkta varor i kommunala verksamheter ska öka.

Datakälla: Huddinge kommun

Mäts årligen.

Kommentar

Kommunen har ställt miljökrav i upphandlingar där det varit relevant att ställa miljökrav. Det finns än så länge inget vedertaget sätt att mäta andelen upphandlingar med miljökrav i förhållande till alla upphandlingar.

Kommunens mätning har gjorts utifrån antalet avtal med miljökrav. Noterbart är dock att antal upphandlingar inte alltid = antal avtal (dvs en upphandling kan resultera i flera avtal).

- Antal startade upphandlingar 2019: 94 (alla är inte slutförda)
- Andel upphandlingar med miljökrav: 26 st = 27,6%
- Andel upphandlingar utan miljökrav: 60 st = 63,8%
- Antal/andel som inte kan bedömas nu: 8 st = 8,5% (dessa går inte att bedöma än då ärendet startade i december 2019 och man har inte börjat jobba med dem än).

I samtliga upphandlingar som görs av kommunen ingår ett baskrav att leverantören ska ha ett aktivt miljöledningsarbete. Kommunen är också ansluten till ett antal avtal hos SKL Kommentus Inköpscentral. De ställer upphandlingsmyndighetens baskrav för miljö i samtliga varuupphandlingar.

Under året har kommunens upphandlingssektion haft erfarenhetsutbyte med ett nationellt nätverk för miljö i upphandling, med övriga samarbetskommuner på Södertörn och i Stockholms län samt aktivt deltagande i referensgrupper hos Upphandlingsmyndigheten.

Mål 75

🔍 Inköp av produkter med farliga ämnen

Produkter som innehåller farliga ämnen som är tillståndspliktiga eller omfattas av begränsningsregler ska inte köpas in eller användas.

Olika begränsningsregler återfinns i REACH, bilaga XIV, XVII och kandidatförteckningen.

Mått: Produkter och tjänster som innehåller farliga ämnen som är tillståndspliktiga eller omfattas av begränsningsregler har köpts in eller inte.

Datakälla: Huddinge kommun

Kommentar

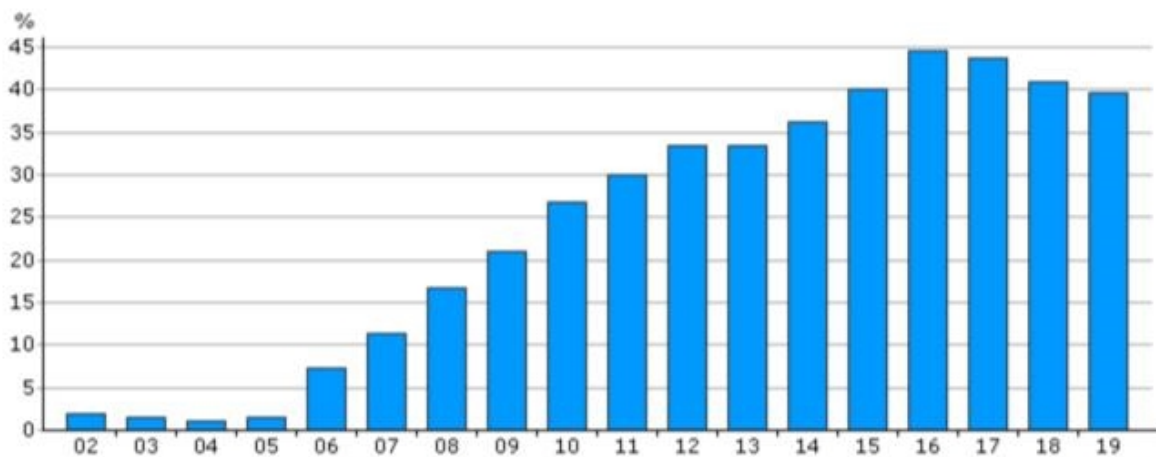
Än så länge finns inget heltäckande uppföljningssystem för detta mått. Kommunens upphandlingssektion bevakar denna fråga.

Mål 76

😊 Ökad andel ekologiska livsmedel i kommunala verksamheter

Andelen ekologiska livsmedel i de kommunala verksamheterna ska öka.

Mått: Andel ekologiska livsmedel inom de kommunala verksamheterna

Datakälla: Leverantörer

Ingår i Sveriges ekokommuners nyckeltal. Genomsnittet inom Sveriges ekokommuner är 31 procent 2017. Regeringens mål är 60 procent till 2030.

Kommentar

2019 har Huddinge kommun köpt livsmedel för drygt 76 miljoner kronor. Av dessa var 39,6 procent ekologiska livsmedel (innefattar både ekologiska, KRAV och MSC-märkta livsmedel). De kommunala förskolorna i Huddinge är bäst på att handla in ekologiska livsmedel - 46,2 procent.

Skolrestaurangerna arbetar med att säsongsanpassa grönsaks- och fruktanvändningen. På vinterhalvåret är det mest rotfrukter, kål och frysta grönsaker. Tomat, gurka och isbergssallad serveras på sommaren då de har säsong och är som allra godast. Citrusfrukter serveras i januari-mars och äpplena kommer i slutet av sommaren och serveras ända till mars.

Kommunens kockar satsar på att utveckla goda näringsriktiga grönsaksrätter till lunch som barn och ungdomarna gillar. Köken arbetar aktivt med att inte slänga mat i onödan och med att minska matsvinnet, både i köket och bland eleverna.

Endast MSC (Marine Stewardship Council)-märkt fisk serveras i kommunens verksamheter. Tidigare har WWF:s (Världsnaturfondens) rödlista tillämpats för fiskinköpen.

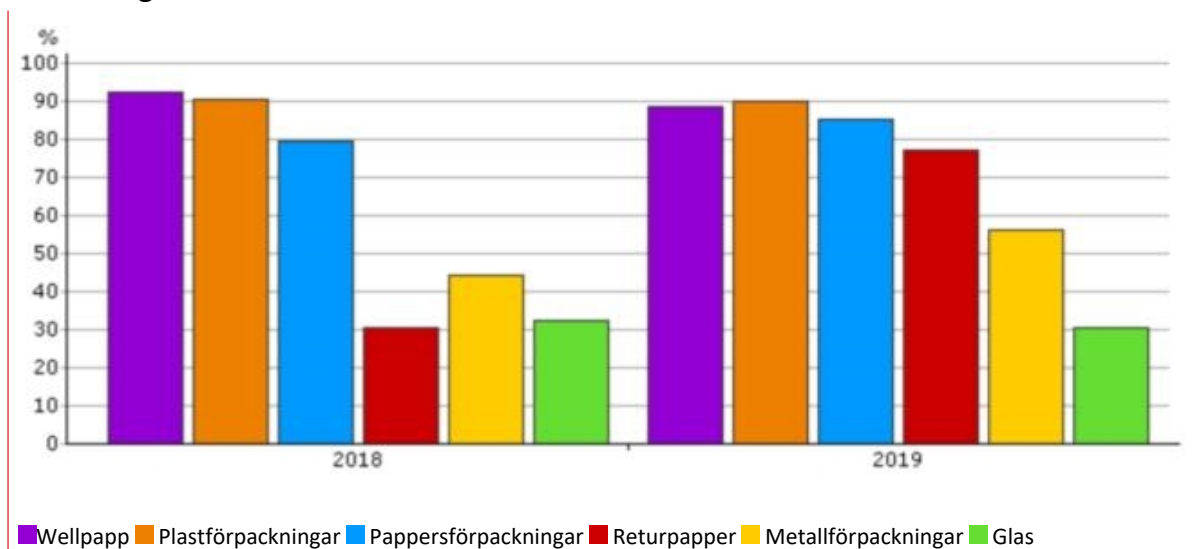
Mål 77

😞 Källsortering i kommunala verksamheter

Alla kommunala verksamheter ska senast 2018 källsortera de förpackningar (glas, metall, plast, papp) och tidningar som verksamheten ger upphov till.

Målet uppnåddes inte till 2018. Under 2018 skulle de verksamheter som saknade källsortering införa det. Ett visst sådant arbete har skett men inte fullt ut.

Mått: Andel fastigheter med kommunala verksamheter som källsorterar förpackningar och tidningar.

Datakälla: Huddinge Samhällsfastigheter AB
Mäts årligen.

Kommentar

Metall, returpapper och matavfall har ökat. 2019 års data är dock baserat på annat antal fastigheter än från 2018. 2018 räknades flera verksamheter in som är bortsorterade 2019, då de antingen har dubbla/trippla hämtställen eller inte kan räknas som kommunal verksamhet (exempelvis Flottsbro camping).

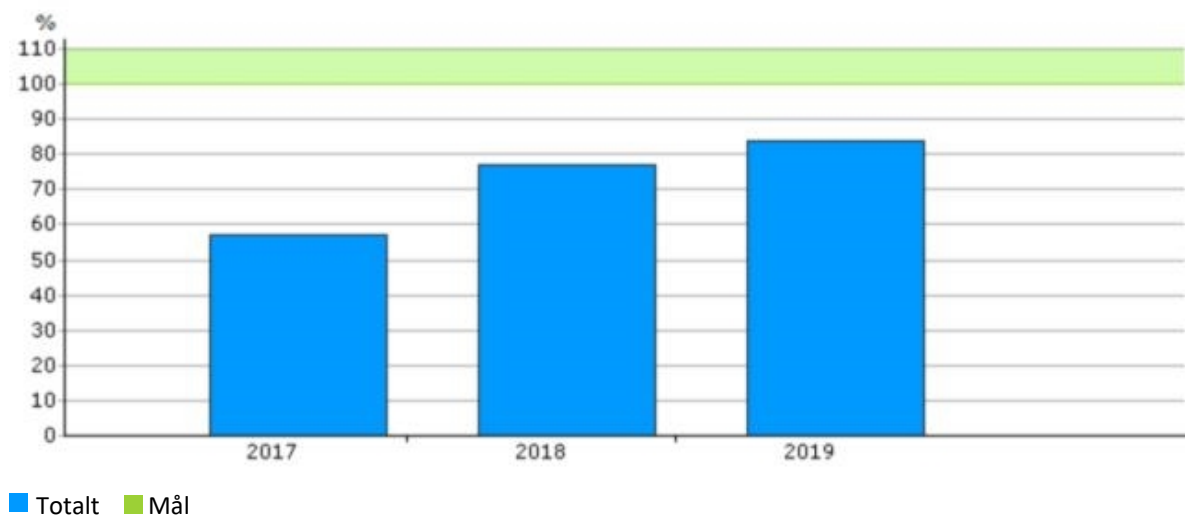
För glas är det svårt att ange korrekta mått, eftersom färgat glas prioriteras att samlas in där det på grund av platsbrist inte går att samla in både färgat och ofärgat.

Mål 78

🤔 Matavfall i kommunala verksamheter

2018 ska alla kommunala verksamheter sortera ut sitt matavfall.

Mått: Andel fastigheter med kommunala verksamheter som sorterar ut sitt matavfall

Datakälla: Huddinge Samhällsfastigheter AB

Mäts årligen.

Kommentar

Andel sorterat matavfall i kommunala verksamheter har ökat sedan 2018.

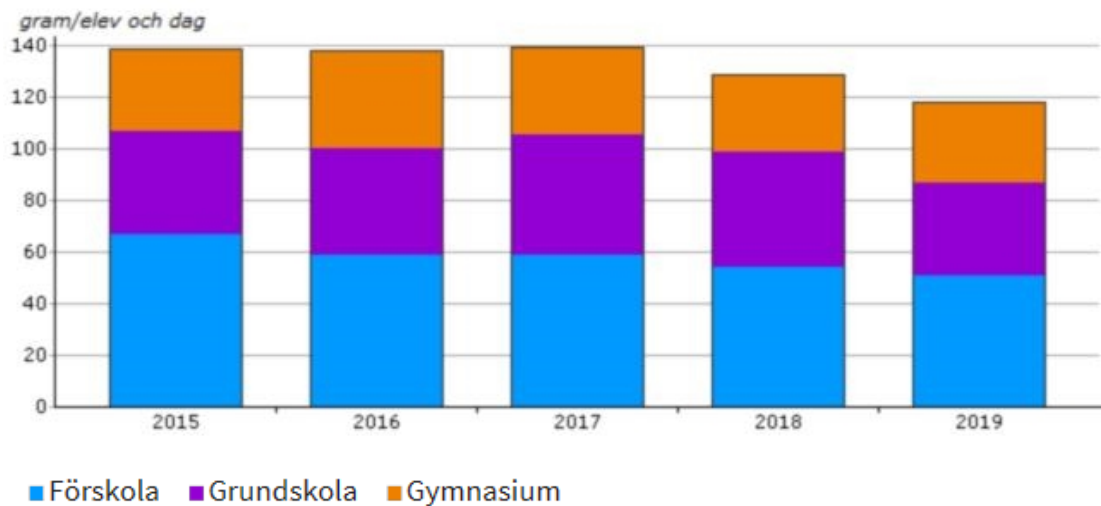
Under 2019 skulle de verksamheter som inte haft möjlighet till matavfallsinsamling införa det, en viss ökning har skett men fortfarande saknas matavfallsinsamling i flera verksamheter.

Mål 79

😊 Minska matsvinnet

Verksamheter, där mat serveras, ska arbeta aktivt med att minska matsvinnet, främst portionsmatsvinn.

Mått: Mängd matsvinn i förskolor och skolor

Datakälla: Huddinge kommun

I Sverige slängs varje år mat i onödan från hushåll som motsvarar ett utsläpp på 500 000 ton växthusgaser. Det är nästan lika mycket som utsläppen under ett år från 200 000 bilar.

Kommentar

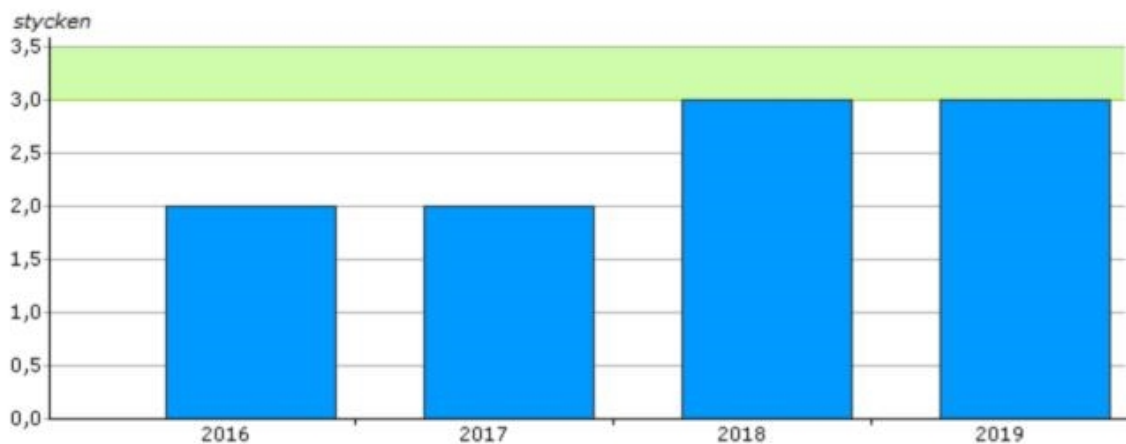
Förskolorna och skolorna i Huddinge kommun har vägt sitt matsvinn under några år, en gång på våren och en gång på hösten under fem dagar. Det syns en tydlig minskning under de senaste två åren, men fortfarande slängs nästan 125 gram mat per elev och dag.

Mål 80

😊 Uppstart av återbruksverksamhet

Minst en ny återbruksverksamhet ska starta senast 2019.

Mått: Antal återbruksverksamheter

Datakälla: Huddinge kommun

Mäts årligen.

Kommentar

Idag finns det två återbruksverksamheter i Huddinge. Datakvaren och Barnkällaren. En ny verksamhet har börjat i liten skala under 2018. Verksamheten ska ta hand om kommunens överblivna kontorsmöbler, fräscha upp dem och sälja dem vidare till andra verksamheter inom kommunen. Inga nya verksamheter har startat upp under 2019.

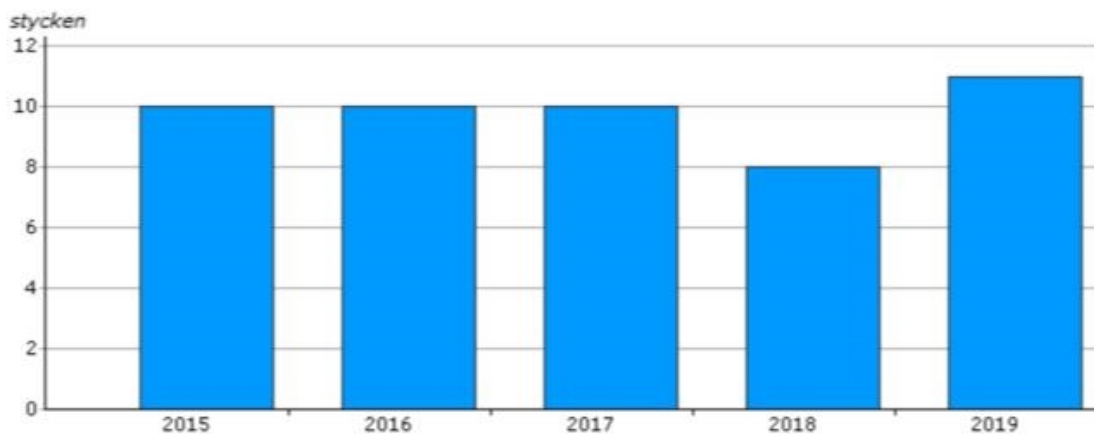
😬 Informera och engagera

Mål 83

😊 Synliggöra kommunens miljöarbete

Kommunens miljöarbete ska årligen synliggöras genom arrangemang och kampanjer.

Mått: Antal publika arrangemang eller kampanjer

Datakälla: Huddinge kommun

Mäts årligen.

Kommentar

Exempel på publika arrangemang och kampanjer 2019 är Fixa laddplats, Hållbarhetsfestivalen, Bilfri vecka och Vintercyklist.

Mål 84

😊 Inspirera till goda vardagliga miljöval

De som bor och verkar i Huddinge ska ha tillgång till information och verktyg som möjliggör och inspirerar till bra vardagliga miljöval och är en hjälp för att undvika skadliga kemikalier.

Mått: Arbete har skett för att informera och ge verktyg för invånarna att agera miljösmart.

Datakälla: Huddinge kommun

Kommentar

Kommunens energi- och klimatrådgivning arbetar regelbundet med att informera medborgare och små och medelstora företagare om hur de kan göra energismarta val. Bland annat har ett projekt med låneelcyklar genomförts. Kampanjen tänd i toppen genomfördes för att informera invånare om utsläpp förknippade med

eldning i kakelugn, öppen spis och vedspis. Under 2019 slutfördes även Be Change – ett pilotprojekt om hur man kan leva mer miljösamt.

Mål 85

😊 Naturinformation och naturguidningar

Naturinformation och naturguidningar ska utvecklas kontinuerligt. Skyltar och broschyrer ska finnas i och om alla naturreservat. Naturinformation på webb och i sociala media ska hållas uppdaterad.

Mått: Arbete har skett med naturinformation.

Datakälla: Huddinge kommun

Mäts årligen.

Kommentar

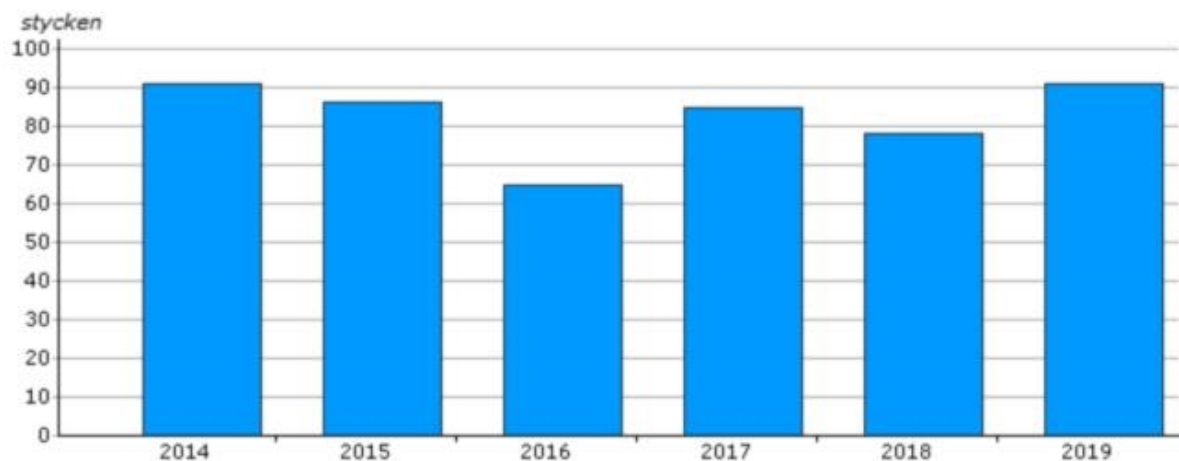
Naturguidningar för allmänheten har fortsatt som innan. Ett program för Huddingeleden har pågått under året med invigning, föredrag och guidningar i fält.

Mål 86

😊 Energi- och klimatrådgivning

Energi- och klimatrådgivningen ska fortsätta att finnas tillgänglig för privatpersoner, företag och organisationer.

Mått: Antal kontakter/rådgivningstillfällen via telefon, e-post eller besök

Datakälla: Huddinge kommun

Mäts årligen.

Kommentar

Under 2019 har Energi- och klimatrådgivningen (EKR) drivit projektet ”Testcyklist 2019” i samarbete med Haninge, Tyresö och Nynäshamn. Totalt fick 26 personer (varav 7 i Huddinge) låna en elcykel under projektets gång. Deras uppdrag var att byta ut de transportmedel de annars använder mot att cykla och att dela med sig av sina erfarenheter till övriga kommuninvånare via sociala medier. Syftet med projektet var att fler ska få upp

ögonen för att elcykeln är ett smidigt transportmedel både för arbetspendling och för att sköta vardagsbestyren med hämtning på förskola och handlande. Under hösten anordnades också ett seminarium om hur man fixar laddplatser för elbilar med 33 besökare och en hållbarhetsfestival med 53 besökare.

Till statistiken läggs också de besök rådgivarna gjort inom EU-projektet ”Coacher för energi och klimat” (CEK). Projektet leds från Huddinge men utförs även i Botkyrka, Haninge, Nynäshamn, Salem och Tyresö och har pågått mellan 2017-2019. Under 2019 besöktes 14 företag för rådgivning i Huddinge och totalt under hela projektperioden har 46 företag i Huddinge fått ett energirådgivningsbesök.

Mål 87

😞 (😬) Miljökunskap hos anställda

Anställda och förtroendevalda i kommunen ska ha grundläggande kunskap om miljöfrågor.

Datakälla: Huddinge kommun

Mäts årligen.

Kommentar

Ingen grundläggande miljöutbildning har ordnats under 2019, men en del förarbete och utredningar i frågan har gjorts. Arbetet fortsätter under 2020.

Mål 88

😞 Utbildning i internt miljöarbete

Utbildning i internt miljöarbete ska ingå i introduktionen för nyanställda chefer.

Mått: Internt miljöarbete ingår i utbildningen för nyanställda chefer.

Datakälla: Huddinge kommun

Mäts årligen.

Kommentar

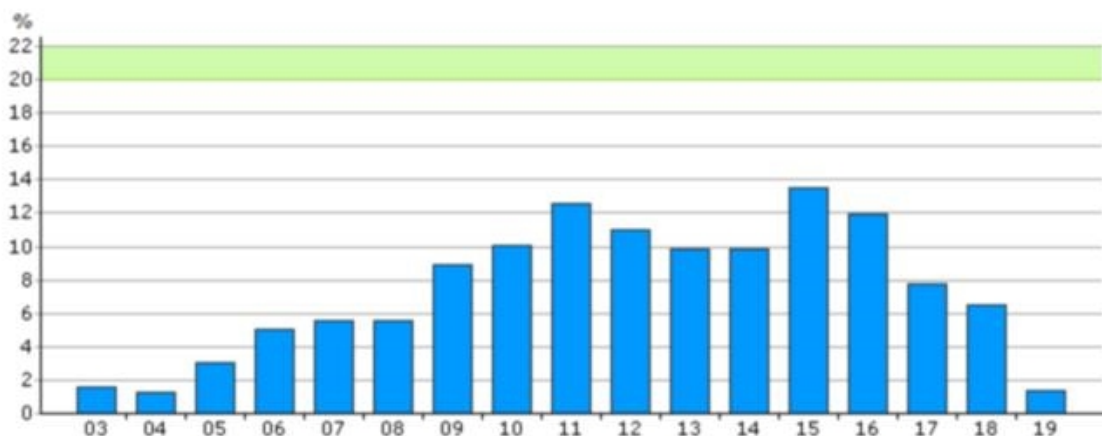
Under 2019 har internt miljöarbete inte ingått i utbildningen för nyanställda chefer med motiveringen att det är mycket information som ska rymmas under utbildningsdagarna.

Mål 89

🙄 Miljöcertifierade skolor och förskolor

Andelen förskolor och skolor med certifieringen Grön Flagg, Skola för hållbar utveckling eller motsvarande ska öka till 20 procent senast 2021.

Mått: Andel förskolor och skolor med certifieringen Grön Flagg och Skola för hållbar utveckling

Datakälla: Håll Sverige rent, Skolverket

Ingår i Sveriges ekokommuners nyckeltal

Kommentar

Antalet förskolor och skolor med certifieringen Grön flagg har minskat i kommunen och nu är bara två förskolor registrerade som certifierade: Förskolan Filius och Filia samt Hälsoförskolan Friskus. Orsaken är okänd.